

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 16. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 ÁPRILIS 17.
5707 NISZÁN 27.

Levél az igazakhoz

Írta: Rónai Mihály András

(Gyula, 1947 április.)

1.

Zsidónak zsidó vagyok — ha hitbuzgalmi szempontból bizonyára föltöbb istentelen is. Templomban például, megvallom, a felszabadulás óta most voltam először (amint alább erről még beszámolok), sőt, gyerekkoromban is hamarabb kerültem el a pesti Bazilikába és az egri főszékesegyházba, mint a dobányutcai zsidó templomba. A Római egyház e szétfelbomló, bizonyára százszor is tévelybe ugyanis a százszor is elcseppent magával a *Fräulein*, aki vallásos nő volt; százszor is, amíg apám először elvitt a mi templomunkba (akkor is bizonyára csak valami rokon esküvő okán).

A mi templomunk? Ez különben is mindkettőnk számára meglehetősen problematikus volt. Apám — ki engem nem csupán testemben alkotott — természetlenséges volt és gondolkodó; ama nagy zsidó elmék közül való, kiknek a gondolat legszabadabb útjait járván, világos racionalizmusa maga a legszebb misztika, s akik a *Deus sive natura* tanításában (amelyért Spinozát kiátkozták az amszterdami zsidók), felismerték a zsidóságnak azt a legmagasabb, filozófiai koncepcióját, azt a fénylő korolláriumát, amelyet a katolikus hőscelet például a bergsoni tanítástól kapott. A kiátkozott Spinoza a zsidó hiten való megmára-

dásával dokumentálta, hogy nem éri az inkompatibilitást: s az *amor intellectualis Dei*, az Isten-hívésnek e legmagasabbrendű fogalmazása (mely Mózes óta a zsidó Isten-inspiráció legnagyobb szárnyasapása volt), megengedte nekünk is apámmal, hogy oltárát elménkben, frigszekrényét szívünkben hordjuk, a faragott képek filalmát szinte filozófiai méreteken túlozva el. Mindez persze nem volt valami fesszes és eltökélt dolog. De megengedte nekünk, hogy Velencében, vagy Rómában előbb keressük fel Szent Márk s Szent Péter bazilikáit, mint az ottani ősi zsidó templomokat, s végiglátogassuk Franciaország szédes román dómjait, anélkül, hogy akár egyetlen zsinagógát is iktattunk volna közbe — szabad és hívő zsidókként, szelek magas járásában fűrösztvén homlokunkat, Byronnal tudván, hogy van Isten, „mint ahogy az iránytű is tudja, hogy van pólus”. Hogy még sem inogtunk, pillanatra sem: természetes (és csak így természetes). Apám — e világi, e szakálltalan, e lényegivé szublimált rabbiságában — szakasztott egy halt vértanuhalált, akár a legszakállasabb és legvalóságosabb talmudi rabbinus, régibb pogányok nyilatától valaha: feleségétől, kisebbik fiától zsidó hitben s mindama-

szép védtelenséggel, amivel az erkölcsi parancs követése felfegyverez. Megvan mellette a helyem, s a halotti ingemet megvarratom: így fogok melléfküdni én is, nemesak mint hü fia, hanem mint jó bócherja is.

2.

Itt volt gyerek az apám, s ezelőtt husz évvel engem is ideküldött gyerekeknek; azóta sem jártam ideleinn, Gyulán. Hol itt, hol Békésen volt pék a nagyapám: ez a két város van a „hadművelési támaszpontja” — akárhol mentünk a péksége, Körösladányból, Meggyesbodzásról, Sarkadról, a megyéből mindenünnen (sőt egyszer meszelből, Egerből is) ide tért vissza, itt nyitotta meg. (Tiszafüredre, „ilegenbe” sehogysam akaródzott menni; megmondta előre, hogy ő ott meg fog halni, s így is lett, ott áll a sírköve). Így történt, hogy apámat, ki születni Egerben született, e két város iskolái nevelték: a békési zsidó tanító, a gyulai állami polgári iskola s a békési református gimnázium. A gyulai állami tanárok csak kaptak állapotban rázták az öklüket, de már a békési zsidó tanító és a gimnáziumbeli nagytiszteletű urak Irányi Dániel egyhangú mandátumának büszke választói voltak; apám tehát Kossuth halálakor gyászflórt viselt, s vakációban Gyuláról így

hordta ki — mert kihordta azért — Sarkadra s Köfegyámba a süteményt. A következő vakációban Berényi ügyvédhez állt be irnoknak, szemközt a gyulai törvényszékel; egy sarokkal odébb, Bródy Adolf ügyvédnél egy másik egri születésű Bródy Sándor irnokoskodott. (A román városról beszállingózó felek úgy hívták őket, hogy „mikuc-advokát”). A zsidó bábaasszonynak és urának, a „hábakoksnak” Simon fia — Tolnai Simon — már kőszült föl Pestre, füzetes regényt árulni a szolgálóknak; Kohn Dávid viszont sosen került föl Pestre, nem is alapított *Világlapot*, csupán a helyi lapot szerkesztette, tudós fővel megírta Békés vármegye monográfiáját, miért is a megyevölés örökös tagja lett. A nagyanyám testvérbátyja a rabélelmézést látta el itt, Gyulán, pedig volt neki tanult, rendes ipara is — de nem fűt a foga hozzá, nem való volt egyébre, amióta vándor mesterlegény korában Olaszországban Kossuth legiónistája, Garibaldi vörösingese volt. „Hozzá ne nyuljen, mert én a Kossuth keze alatt szolgáltam!” — ripakodott rá, mikor halálán volt, az orvosára, s a szelid kérdésre, hogy „hát milyen ember is volt Kossuth?”, dühöset vakantolt a haldokló: „Éppolyan csunya veres, mint maga” — s ezzel a tulvilági fintorral befordult

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

a falnak és meghalt. Lehet, hogy fuzsitus ember volt; sőt még az is lehet, hogy a középső fia, Székely Aladár az ő szemével nézett a masina lencséjébe, amikor Ady Endréről azt a szép, azt az örök felvételt, a könyöklőt, sátoros hajút és végtelenbe nézőt csinálta.

... Ő, sokmindent tudok én innen, Gyuláról, meg Békésről, az egész megyéről, s nem is csak a zsidókról: tudom a néhai Göndöcs Benedek plébános rablaist és mikszáthi alakját, a Wenckheim s az Almásy grófok egész legendakörét, s még inkább a vastag uradalnak körül a vékony parasztokat. Javarészt apámtól, másik részét a kilenvenéves nagyanyámtól tudom, akit 1911-ben éppen Péter-Pálkor, a kilenvenedik születésnapján vittek el a legkisebbik fiával s a legkisebbik unokájával együtt Szegedről, ahol a kutya sem ugatott utánuk — pedig abban a városban, ha a legutóbbi tüntetéseknél hiány lehet, fölöttébb erős és bátor istenes érzések lakoznak. Mondom, elvitték, Auschwitz nevű állomásra, onnan nem messzire megégették, s vele elenyészett az utolsó gyulai polgár, aki még mind a dolgokra közvetlenül és világosan emlékezett: hamvaiban beszórták a Visztulára mind a három Körös száz esztendőnyi titkait.

3.

Vázlatot akartam adni az imént, kortörténeti vázlatot néhány gyors és erős vonásból, háttérben az egykori magyar történelemnek vele összemésődött freskójával, kortörténetet egy város, egy új zsidóságról, mely már réges is — s a vázlat, mint fölönben maga a történet is, jórészt a halálra, sőt rekrimációra fordul.

Ki is mentem a gyulai zsidó temetőbe. Megtaláltam a Bródy iskális sírkövét. Előtt az unokaöccse, a magyar remekjór — itt, a gyulai ügyvéd irodában — tízezeréves korában megírta az első magyar naturalista novellát. Megtaláltam Kohn Dávid törvényhatósági bizottsági örökös tagot is, Békés vármegye megyerészt. Közébe oly kegyes volt a halál angyala, hogy agg szemére 1928-ban még idejekorán ráborította szárnyait. Szorosan mellette fekszik az öreg vörösfingés, ki Kossuth Lajost pontosan tíz évvel élte túl: sírjára lelettem öt kavicsot,

az öt unokájáért, kit zöldingesek vertek agyon, barnaingesek pusztítottak el. Szép glóriákban fekszenek odébb az első világháború katonái: velük együtt — mint a városháza falán olvasható — Gyula városa akkor 286 fiát vesztette el négy véres év alatt. Most három éve, egyetlen tavaszon — noha ez egyelőre még a városháza falán nem olvasható — csupán egyetlen felekezetből 420 szülöttét veszítette el a város, férfit, asszonyt és csecsemőt vegyest, s még előbb, ugyane felekezetből, külön is vagy félszáz, (de inkább száz) fegyverfogható, azaz hogy fegyvertelen fiatal férfit. A temetőben „Auschwitz” felirattal egy üres kőtábla áll: erre fogják felvéni mind a néneknek, bácsiknak és csecsemőknek nevét, kiket ezelőtt husz esztendővel ismerem itt.

Utójára tavaly ilyenkor jártam vidéken — s akkor Egerben fogadott ugyanez a kép: roppant temetőkápolna lép be, ha Budapestről kiteszem a lábaim. A magyar történelem legnagyobb temetőkápolnáján. S az újvilágutcai zsidó iskola udvara Egerben egy szíszesnél sem volt hangosabb, mint a Kossuth-téri Gyulán; megállok a gyomfelverte udvaron, cseng a fülem és arra gondolok: ha költő volnék, az a költő, aki voltam (s aki leszek-e még?), most elillant lelki angyalok zivajos hancurozását hallanám.

A gyulai zsidó temető kapuja pedig körülbelül egy emberöltő múlva berozsdásodik: aztán már ki sem kell nyitni többé.

4.

„Dicsértessék az örökkévaló Isten!” — ezt olvasom az iskola mellett, a gyulai zsidó templom kapuján. Dicsértessék bizony.

Dicsértessék akkor is, ha csak egy lélek van, aki dicsérje. S hovatovább az a gyanom, hogy ez az egy lélek én vagyok, magam. Pedig pontek este van, még pedig a legpentekebb: a zsidó húsvét ünnepe istentiszteletnek ideje. Eskiűvöm óta zsidó templomba most jövök először. Az alkonyatban egymagam somfordálok a bezárt kapu, a sötét templom körül. Hogy leszen álló befőrök ne nézzenek, odébb állok: a Körös hídjáról tartom szemmel a kaput. Már lassan el is mennék, amikor feltűnik a téren egy asszony

és három ember, kalapban. Befordulnak az udvarra, s beletelik egy félóra, míg beszállingózik tíz férfi Izrael fiaiból: amennyi az istentisztelethez legalább is megkívántatik. Akkor kinyitják az oldalkaput, gyertyákat s csillárokat gyújtanak, kivilágosodik a templom.

Velem együtt tizenötven vagyunk férfiak idebenn. Orvos, patikus, ügyvéd, kereskedő, leghátul eszmában, magasnyaku fehér ingben egy paraszt-zsidó — én vagyok közöttük a legfiatalabb. Aztán a férfiakhoz tartozó asszonyok, egy-két leány és két gyerek. Állítólag még kettő van Gyulán. Igaz: nem mindenki jött el, hiszen — a máshonnet idezármazottakkal együtt — vagy hetven zsidó lélek él ma Gyulán, az ötszázvalahányból, akire ezt a templomot mérelezték. És aztán — hát hisz’ efelől sosem biztos az ember: egyike-másika hátha éppen Krisztus koporsóját virrasztja, mivel hogy nagypéntek van ma, s mivel hogy — most három éve — épp itt lehetett meggyőződni róla, hogy a zsidónak nincs mit okvetelenednie többé, mert Krisztusnak sikerült kereszténnyé tennie a pogányokat...

Csukott frigszekrény előtt lobog a gyertyaszál — nincs aki kinyithassa s aki prédikáljon: pap nélkül imádkozik a gyülekezet. A zárt frigszekrény előtt ballonkabátos fiatalember énekl, vállán imakendővel, a zsolnárt, „Jöjj, menyasszony, a szombat élcebe” — énekl két szál gyertya közt a kellemes hangú rendőrnőmozó alhadnagy, egy is, mint előimádkozó, egy is, mint újidvatu antizemita céltáblája egy tömegnek, mely poroszlokkal hurokoltatta el Izraelnek olykor im poroszlokként viszálczó férfait, melynek körében az igazság poroszlokszorul, s mely ellenzennvel csak az igazság poroszloí iránt viseltetik. „Lechó daudi, Ikrász kaló” — zengi a detektiv, egy is, mint becses kortörténeti dokumentum, egy is, mint annak a generációnak ivadéka, mely a Kohn Dávid finom kezével leváltarakban kutatott; száll a detektiv zsolnártja, zsidó templomában egy városnak (mit? egy országnak), melyből irástudókat hurcoltak el, s mely esodálkozik, hogy az elemészett irástudók az Irás védelmére szomorú és magányos poroszlokat küldtek baba maguk helyett, honfi-

társaik közé, kiknek körében az Irás, a Tizparancsolat egyetlen betűje sem volt biztonságban sokáig.

A templomból kijövet egy, jászberényi asszonnyal találkozom, kinek férjét elpusztították, s aki idejött feleségül egy doktorhoz, akinek a felesége pusztult el (ahogy ez ma szokás a magányosan maradt megmenekültek között). Abba a gettóba, a jászberényibe bejáratos voltam, mikor ott szolgáltam: beszőködtem, én vittem nekik, vaginrozás előtt, az utolsó pesti ujságokat. Megörülünk hát egymásnak: hát ez, lát az, hát a Szidi néni? Közös ismerősökről...

Halottakról beszélgetünk.

5.

Soha, egy pillanatra sem vesztettem el honom a hazában. Amint zsidónak megévolt az *amor intellectualis Dei*, úgy óvott meg magának is az *amor intellectualis Patriae*. Már apámmal megégyeztünk volt ebben, s nem először írom le a kossuthi mondatot, melyet éveken át szinte papi textusként tettem magam elé — a hazáról, „melyben nemcsak a jelen röppenő perccel, hanem a változatlan multtal s a közelgő jövővel is szerelnünk kell”. A belső emigrációban ő, a legnagyobb emigráns volt mestérem. Így óvtam meg integrálom, lelkemben elkerülvén minden *capitis deminutio*-t.

A változatlan multtal ime meglátogattam, szemügyre véve a jelent is, mely változandó. (S melynek változása nem hátrafelé, hanem előre lesz.) Igen, épp ez az: és a közelgő jövő?

A zsidó innét, ebből az országból mennyiségileg kipusztult; minőségileg is a java veszett oda. Ma még el a kevés maradék; alig több idő múlva, mint egy nemzedéknyi, már szinte csak kémiailag lesz kimutatható. Örvendezzen, aki egy ország javaiban esett legnagyobb méretű dúlason örvendő tud: a bolond és a pogány. Ugy leszünk itt, mint Erdélyben a szombatosok, Kirnában a keresztények, Amerikában a mormonok. Első cikkem ez, mit életemben felekezeti lapba írok, s most sem felekezeti, hanem országos, sőt egyetemes érdeklődésű közíró gyanánt; ám zsidóként, ez első egymásközti találkozásokról, úgy nézek szembe e számban megfogyatkozott, lelkében meg-

Gettó előtt — gettó alatt

írja: Stöckler Lajos

VII.

hasonlott gyülekezettel, mint egy mormon prédikátor, szektás igehirdető, primitív papféle, kiből még nem osztódtak meg a funkciók: pásztor, költő, orvos egy személyben kell legyen. Példaképpül zsidó prófétákra gondolok; egy pogány világban, szemközt az egyistenhívők bogaras kis szektájával — egyistenhívőkkel, kiből az egy-isten is sokrészt megingott, s ilyenkor egy-egy Baál is ugrósan táncolnak körül. Zsidó prófétákra, kiknek sorában — ahogy én látom — Marx volt az utolsó; ki mint a bibliaiak, minden embernek tanítója volt.

Egy jó tanítványának könyve van előttem, midőn itthoni új szerepükről, a közelgő jövőről gondolkodom. Szóval-szóra, fennhangon olvasom fel ma Léon Blum klasszikus mondatait:

— A zsidó hite racionális hit, s egyetlen szóból áll: az igazság. A zsidónak úgy vallása az igazság, mint a pozitivistának a Tény, s mint Renan-nak a Tudomány. Hosszu viszonytagságaik során a zsidókat csak a kijátszhatatlan igazság eszméje tartotta meg, semmi más. Messiásuk maga sem más, mint jelleme az örök igazságnak, mely a világról kétségkívül — s akár századokra is — eltávozhatik, de amely szükségképpen elől, s uralkodásra jó el egy napon. S a reparációt nem a tulvilágtól várják, mint a hívő keresztény. Ő, nem: ez a földi világ az, ez az élő és jelenlévő, ez az ősi népeket és ősi lákat éltető, amelynek egy szép nap majd az Értelmem szerint kell igazodnia s rendeződnie, megadva mindenkinél a magáét, eluralkodtatván mindeneken a Törvényt. S mi más ez vajjon, mint magának a szocializmusnak szelleme? S egyúttal ime: az ősi törzsnek antik szelleme.

— Krisztus Szeretetről. Jehova Igazságról beszél. Az Evangélium azt mondja: „egy szent”. Az Őszövelség így beszél: „egy igaz”.

(Behajtom a könyvet: kik kevesen vannak, de sokan lesznek — hallották az igazak.)

Az új tanács megalakításánál elsősorban arra törekedtünk, hogy a zsidóság minden áruvalata képviselve legyen benne. Ez vezetett bennünket, amikor a Nemzetközi Vöröskereszt u. n. „A”-osztályának vezetőjét, a cionisták elnökét, Komoly Ottót is bekapcsoltuk. Ez az osztály eredetileg a gyermekmentést kisérelte meg. Ez emberfeletten sok munkát adott, egész embert kívánt és Komoly Ottót teljesen lefoglalta, úgy, hogy a gettótól folyó küzdelmünkben nem is vehetett részt.

Földes István dr. bevonása komoly nyeresége volt a tanácsnak. Tapasztalatai a szociális munka terén, nagy emberismerete, fáradhatatlansága sokszor és sok nehézséggel segített át bennünket. Erre szükség is volt, mert lassankint, ahogy a helyzet veszélyessé vált, egyre kevesebben lettünk. Most visszagondolva, meg kell állapítanom, hogy a veszély és az ismétlődő fenyegetések, különböző hatást váltottak ki a tanács különböző tagjaiból. Ennek az eredménye, hogy azokat, akik együtt maradtunk, a veszély, a sok-sok megpróbáltatás annyira összekovácsolt, hogy világság pillanatokban mindig tudtuk, hogy számíthatunk egymásra.

Szegő Miklós dr. régi zsidó közéleti harcos volt. Amikor az internálótáborból kiszabadult (1944 augusztusban), azonnal bekapcsolódott, akkori, a deportáltak érdekében folyó munkánkba. Ott ismertem meg, közelebbről, kiváló emberi tulajdonságait és az elkövetkező idő csak mindig jobban megerősítette első benyomásaimat. Nemcsak a hősi halottnak kijáró tiszteletadás az, amivel emlékének adozunk kell. Ha ma, keressük, a munkatársat, akivel vállelve kell dolgozunk, az egyetemes zsidóságot, az első, akit hiányozunk, aki fájdalmas veszteségünk, akire építhettünk volna: Szegő Miklós dr. Bátor férfiasága, gerincesége, min-

denre kiterjedő gondossága páratlan volt. Az igazi vezető példaképe ő és nem hiszem, hogy valaha zsidó munka indulhasson, hogy ne idézzük az ő emlékét.

Hozzánk új emberként került a hitközség régi előjárója, Vas Lajos. Betegsége dacára végezte, nehéz és áldozatos munkáját és csak betegsége súlyosbodása döntötte ki sorainkból.

Domonkos Miksáról nehéz nekem a nyilvánosság előtt beszélni. Bár a német megszállás kezdete óta tevékeny részt vett a Sip-utca életében, én közvetlen kapcsolatba október 15-től kerültem vele. Ez a nap új korszak kezdete a siputcai székházban és így részemre új ember volt.

Veszélyes idők mindig kitermelik a maguk embereit és bár már az első világháborúból többszörösen kitüntetett tiszt volt a gettó idők láthatatlan kitüntetésait még jobban kiérdemelte. Budapest gettó zsidóságának felesleges magyaráznom, mit és mennyit köszönhetek neki. Magam pedig egy olyan bajtársat köszönhetek az Istennek és Sorsnak, aki egész a felszabadulásig a helyén maradt, veszélyt nem ismerve, szolgálta a zsidó közösséget, mint a tanács ügyvezetője.

A korábbi tanácsból megmaradtak kiegészítve az előbb említett új emberekkel, kezdte meg működését a gettókorok vezetésére.

Ha a tanács működését röviden jellemeznem kell — versenyfutás az idővel — a jellemzője ennek a korszaknak. A hadihelyzet reményt-keltő volt. Minden perc, amivel szabadulni tudtuk a terror-kormány intőzkedéseit, heves volt. Minden perc az emberfeletlen százait követelte áldozatul és nehéz és borzalmas volt, amikor sürgősen szereltük volna a rohanó perccel, ami a remélt szabadulást hozza... Ugyanakkor alkudni, könyörögni, minden falat kenyérért, amivel a halálraítelt gettók lakói életét hosszítani reméltük.

A nyílt korszak volt a kezdete a pesti zsidók szelektálásának. A különböző védeltségek, amik esetleg az életet jelenthették: birtokosoknak, jobban elválasztottak a zsidóságot egymástól, mint bármilyen kasztrendszer. A védeltség rend-

szerebből adódott, hogy mind-egyik csoport a maga védeltségért harcolt. A különböző mentőakciók, mindig valamely csoport védelmére indultak. Ha ma olvasom, a magyar, illetve a pesti zsidóság mentéséről szóló, egyre sürűbben felbukkanó közleményeket, tényként kell lejegyzem: a gettó megmentésére, a tanács kétségbeesett erőfeszítésein kívül, semmilyen akcióról nem tudtunk. Ezzel szemben mindenki lemondott a gettóról és feladta előre. Mindenki kétségbeesetten küzdött gettóba kerülése ellen. Az egyes csoportok aktivitása kimerült saját védelmük fokozásában. A védtelennek, vagyis a gettó védelmét, teljesen egyedül, a tanács kellett, hogy ellássa.

Amikor tudomásunkra adták, hogy a pesti zsidóság majoritása, gettóba kerül, még hozzá a legrövidebb időn belül, teljesíthetetlen feladatot elől álltunk. Ismét az időt húzni, volt a célunk. A gettó hermetikus lezárásának napját akartuk a végsőkéig elodáztatni. Minthogy minden gettózás, végcélját ismertük, a szabadulás reménye pedig előttünk volt, tudtuk, hogy érdemes harcolni. Minden csepp eredményt nehéz harc árán kaptunk. Szemben a különböző akciókról szóló közleményekkel, nem akarok önmagunkról épszt írni. A hősök a gettó lakói voltak, akik türelmes szenvedésükkel, néma méltósággal, érdemesnek mutatkoztak arra, hogy az igazi hősök, a Vörös Hadsereg katonái, vérrel vívják meg a szabadságunkat. A mi harcunk, a megtámadtak, a meggyalázottak hangya háborúja volt a német és nyilas eszma alatt. Micsoda megcsúfolása volt az egyre kisebb számú férfiaknak a Tanács elnevezés. Emlékeztünk a végtelen utakra, amit rőt-tűk bombázások alatt, nyílt lesipuskások között menve, pár mázsa kenyérre szőve utalványt. Pár mázsa kenyér 70.000 éhes embernek. Nem emlékeztünk ellenállásról — mint a varsói gettó hőseiről emlékeztünk — nem, mi csak a szalmaszálakra emlékeztünk, amiket nem mentőakciók és zsidómentők nyújtottak felénk, hanem amit kímélőnkodtunk a hatóságoktól.

(Folytatjuk.)

ÓRÁT, ÉKSZERT
NEUFELDTŐL
csak Rákóczi-ut 8/a.

A zsidó népközösségek nem válhatnak ugródeszkává...

Az északkeleti zsidó népközösség állásponja

Az északkeleti Demokrata Zsidó Népközösségek az elmúlt napokban Kolozsváron konferenciát tartottak, amelyen a zsidóság mindennapi életének összes jelentős kérdéseivel foglalkoztak s egyben összegezték az eddig elért eredményeket. Ezek: a demokratikus zsidó egység kiépítése, a zsidó lakosság politikai érdekvédelme, az antiszemita rohamok visszaverése, a jogi sérelmek nagy részének likvidálása. A vitában elhangzott felszólalásokra Rózsa György főtitkár válaszolt. Érdekesnek tartjuk, beszédét az „Egység” az erdélyi zsidóság lapja április 14-iki száma nyomán szószínti szövegben az alábbiakban közöljük:

„A Népközösségek nem válhatnak ugródeszkává, semilyen külön ideológia vagy frakció részére. Azok, akik a Komité platformját elfogadják és a Komité kereteibe beilleszkednek, nem jöhetnek oda hozzájuk, hogy belőlük állítsák alá az egységet.

A Komiték együtt kívánnak működni minden demokratikus szervezettel, a Komité platformja alapján. A cionista szervezettel is kívánnak együttműködni, de csak olyan mértékben, amilyenben ez az együttműködés a valóban demokratikus törekvéseket szilárdítja meg.

Nem mindenáron való egységet akarunk, hanem olyant, amely a következetesen demokratikus elemeket foglalja magában.”

A zsidóság nemzeti és népi mivolta megítélésének napirenden való tartása, vagy a zsidóság nemzeti és népi státusára vonatkozó érvelés, a C. D. E. keretén belül — diversio. Mi már elegendő történelmi tapasztalattal rendelkezünk, hogy tisztában legyünk azokkal, miszerint a zsidóság jövőjét, egyenjóságát és boldogulását nem a formai jogok, hanem a fejlődő demokrácia biztosítja. A cionista szervezetnek az ország határain túlmenő szemlélete, a cionista szervezet belső ügye és nem a C. D. E. az a keret, ahol ennek a világszemléletnek a propagálása célszerű volna, mint ahogy a Komité alkotó, többi komponens pártok vagy szervezetek tagjai sem a maguk külön ideológiai programját szándékoznak a Komitén belül érvényesíteni. A D. Zs. K. platformja megfelel egy a kommunista-szociáldemokrata, mint a cionista és a pártok közötti zsidóknak is, s éppen ennek a platformnak a szigorú tiszteletben tartása biztosítja arra, hogy a Romániában élő

zsidó lakosság összes problémáit maradéktalanul meg tudjuk oldani. Románia demokratikus kormánya a D. Zs. K. platformja alapján tömörült egységes demokratikus zsidóságot vesz számába akkor, amikor a fasizmus és az antiszemitizmus minden maradványa ellen harcot folytat.

A palesztinai zsidóság ügye természetesen nem közömbös egyetlen zsidó számára sem. És a C. D. E. platformja határozottan állást foglalt ez irányban is, mégpedig pozitív módon. Palesztina helyzetének alakulása kétségkívül a demokráciák helyzetének alakulásától függ, ezért még a palesztinai zsidóság igaz ügyének sem tesz jó szolgálatot, az, aki a demokratikus állam keretében és egy átfogó zsidó demokratikus egységfront keretében, a közvetlen, egyetemes zsidó gyakorlati megoldások helyett, csak a zsidó lakosság egy részének szempontjait veszi figyelembe. Más vonatkozásban kijelenti a főtitkár, hogy a D. Zs. K. nem azonosítja magát azokkal az állásponttal, mely szerint minden zsidó szervezet tagja, egyben automatikusan demokrata is. A Komiték belüli cselekvő demokratikus állásfoglalás az a mérték, amellyel valakinek a demokratikus mivolta lemérhető.

Az antiszemita megnyilvánulásokkal szembeni központi vonalvezetésről szólva, a főtitkár kijelenti, hogy sem meghátrálásról, sem engedményekről, sem túlzott és a demokráciára nézve is káros túlzott túrelmeségről szó sem lehet. A Tartományi Központi vezetőség ádáz harcot üzent és üzen mindenfelé az antiszemita kihívásnak.

De a helyi Népközösségek munkájától, erejétől is nagy mértékben függ, hogy miként tudják erősen leleplezni és megsemmisíteni az antiszemitizmust. Nem lehet és nem szabad mindent a Központtól várni. Számtalán említi fel példaképpen, ahol a Népközösség

vezetősége gerinces, erélyes és közmegbecsülésnek örvendő magatartással, a sajtó és minden

El nem mondott gyászbeszéd...

A mártír diplomások temetésére

Ismét csendes koporsókat hozott haza a bajtársi kegyelet. Néma halottak érkeztek meg a temetőkhöz.

Egymáshoz verődnek a csendes koporsók és rádólnak lakóik. Tetemre hívják a gyilkos multat. Törvénybe idézik tébolyult fasizisták numerus clausus rendeletét. Ezt a szegény-törvényt, mely a tudást üldözte. Eltiltotta a Szentírás népének gyermekeit az Alma Materől és a diplomától. Menekülőket kellett külföldi egyetemre azoknak, akik beírták számjegyüket, de abból a népből származtak, mely megajándékozta az emberiséget a Könyvek Könyvével. S ha külföldön elvégezték tanulmányukat és doktori lettek a tudományoknak, itthon gyűlölet fogadta őket. Az orvos nem gyógyíthatott, mérnök nem alkothatott, a gyógyszerész nem dolgozhatott, diplomás szakemberek nem működhetek.

Mikor a fasizmus negyed évszázados lakodalmát ünnepelte, vérben fogant nászának gyermeke: a nyilas banditizmus vette át a hatalmat. Sőtőlten megbuvó uszítók után porondra léptek az újabb gyilkosok. Felfegyverezték a esőseleket s az alvilág böhérai elérkezettnek látták az időt, hogy leszámoljanak a tudomány felkentjeivel.

Diplomás halottak vádolnak ezekben a csendes koporsókban. Kivégeztettek voltak ők, mert kimagaslak a tudomány embere mások közül. Nem ér fel hozzá a köznapiság. A numerus clausus szerzői jó munkát végeztek. Féltek a tudománytól, mely emberségre

egyéb esaköz segítségével enirajában fojt el minden antiszemita megnyilvánulást az egész demokratikus közvélemény helyeslése és támogatása mellett.

A magunk részéről a fenti tudósításhoz nem fűzünk kommentárt.

tanítja az embereket. Sőtét és népet butító propagandahadjaratuk végre meghozta hön öhajtott gyümölcsét. Fegyveres esőesetek, alantas emberek, a Lombroso-elmelet minden helyes gyilkosa rohanta meg a tudomány felkentjeit. Egyetem doktori voltak, jótékony orvosok, alkotó és építő diplomások. Mindegy volt. A bajlás megindult. Ki doronggal, ki más fegyverrel, támadt a védtelenekre. Itt pihennek ők, akiket doktorrá fogadott a tudomány és agyonverték a tudatlanok.

Fogadja őket az ősi Kézesség. Kételékébe felveszi újra Izrael maradéka. Azok, akiket Isten kegyelme megszabadított.

A Pesti Chevra Kadisa és minden egyes tagja nevében bucsuzunk tőlük. Templomaikban szólni fog róluk az emlékezés. Ebben a temetőkhözben a Szentegylet soha el nem muló kegyelele őzi a sirt, mely mentónak fog szolgálni a jövőben. Mindazoknak, akik határozatlanok és nem tudják, hogy: nem szabad, mert nem lehet felelni.

Az Irás szavai szerint legyen áldott az ő emlékü és fogadják be lelkeket azok, akik már megdicsőültek, fenn az Uristen számolya előtt, ahol mindenki egyforma, de a tudás és a kiválóság ugyanugy nem megbeilyező, mint ahogyan dicsőség a sarga folt is.

Nyugodjanak békében!

Felmentették a háborús és népellenes bűncselekményekkel vádolt dr. Berend Béla szigetvári főrabbit

A NOT dr. Szabó Zoltán tanácsa 1947. évi április hó 11-én tartott tárgyalásán valamennyi vád és következményei alól bűncselekmények hiányában felmentette a két éve raboskodó dr. Berend Béla szigetvári főrabbit. Büntelensége mellett nagyszámu komoly érdemei igazolódtak be. A főmegkeresztelési járvány elleni harcban nyilatkozata is az összizsidóság érdekeit szolgálta a NOT megállapítása szerint.

ORION RÁDIÓ

9 havi részletre is!

HALÓZ RÁDIÓ, VILLAMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI VÁLLALAT
BUDAPEST, V., SALLAI IMRÉ-UTCA 11. SZÁM
TELEFON: 126-893 EXPORT-IMPORT

Őszintén és következetesen

I.

Ugy szokott lenni, hogy nagy betegségekben az ember visszasik a kisgyermek-korba. Nemcsak testileg van ráutalva ilyenkor a gondoskodásra, hanem a lelke is sóváran kívánja. Ercze csökeledésével előbb-utóbb megfoghatkozik felnőttiségi érzése is. A feltétlen szükséges ápolásnál sokkal többet szeretne. Érdekdései köre összességük. Lassanként már csak önmagára kíváncsi, meg a kívüllagnak arra a részére, amely vele közvetlen kapcsolatban van. Éppen úgy, mint kisgyermek korában.

Nem hiszem, hogy nagyon helytelen uton járunk, amikor ezt az egyénekre tett tapasztalatot a közösségre is alkalmazzuk. Elméletileg: bármelyik közösségre, amelyet ágnak döntött a történelem; gyakorlatilag: szűkebb közösségre, a magyar zsidóság maradvékára.

Eznek a közösségnek — mint az európai zsidóság egy részének — számára egészen különös betegséget talált ki a történelem: népekkel labdázó fantáziája: olyan egyének összességévé tette, akiknek tulnyomó része lelkében hordozza annak emlékét, hogy ártatlanul és céltalanul hónapok és éveket töltöttek vele, végül szökésbe kényszerítve állapotban, szilárdan állapított helyeken — mert hátha is volt a zsidó ember: siralomházban volt). De ezeknél az élményeknél még sokkal feketébb kísérletekkel zaklatja fel a közelmúlt a legtöbb zsidó embert: annak kényszerű elkövetésével, hogyan győzték le természetesen halálra, vagy elűzték a szűkebb közösség sorsára elcsúszott, édesanyját, drága testvérét és gyermekeit, hogyan bomlasztotta véreit többnyire a halálra rétegzés és a fertelmes fenevadaktól.

Ilyen betegséget még sohasem aggodt ki nép számára a történelem! Ilyen terhet még nem emelt a lelkében soha közösségre. De ez a közösség megnevelésében sem kell a többihez hasonlítható képet, hanem valamilyen nyugtalanító egyedülállóságot? Nem-zsidó számára nemcsak gyerekes, hanem idegkeltő is lehet az a hoi néma, hol hangos kívánságunk, hogy értsenek meg minket, akkor is, ha az nagyon nehéz. Persze, hogy nehéz, hiszen nincs mód valami ismerőhöz menni bennünket, mert ilyen még nem volt. De már csak azért is idegesítő ez a kívánság, mert ebből szemrehányás is kiindulhat: nagy részletek van abban, hogy ilyenek vagyunk, hát legalább vállaljátok a megértésünk nehézségét!

II.

De nem érhetjük be annak megértésével, hogy a világ betegre rémített és nyomorított gyermekei vagyunk, akiket un-

nak a jószándékuak is. Valamit tennünk is kell abból a célból, hogy segítsünk kialakítani a mi közösségünk egyedeinek — és így közvetve az egész közösségünknek — egy felnőtté váló, inkább illő magatartást. Nevelnünk kell magunkat és testvéreinket. Nevelni pedig csak őszintén és következetesen szabad.

A magyar zsidó embernek újból meg kell tanulnia, mint egy kis gyermeknek, tájékozódni az élet valóságai között. Ehhez pedig kell, hogy megismerje a saját helyét abban a szűkebb körben, amelyben mint egyén mozog, és a szűkebb közössége viszonyait, ahhoz a szélesebb közösséghez, amelyhez az közvetlenül kapcsolódik. Csak az ilyen ismeretek alapján lehet helyesen lebecsülni az erőket, különbséget tenni vágy és tény között, tehát kialakítani egy értelmes magatartást és tudatosan utat választani.

I. Ujra fel kell hívni a zsidó ember figyelmét arra — néha úgy tesz, mintha elfelejtene — hogy itt — és azt hiszem, így van ez máshol is — az egyetlen közösség a zsidó, amelyhez való hozzátartozását soha senki sem vonja kétségbe. Csak abban különböznek a vélemények, hogy vajjon egyáltalában van-e lehetősége magának a zsidó embernek megszakitani a zsidósággal való kapcsolatát. Vannak, akik azt mondják, hogy nem, mert a zsidóság levélhetetlen. A másik álláspont szerint — inkább zsidók vallják, mint nem-zsidók — a zsidó ember teljesen kiképhet a zsidó közösségből. De olyat senki sem hallott, hogy arra a zsidó emberre, aki magát zsidónak vallja, mások azt mondták volna, hogy nem ismerik el zsidónak. Sokkal inkább olyanról tudunk, hogy zsidó ember makacsul valaki másnak mondta magát, mint zsidónak, és ezt éppen az a másik közösség vonja kétségbe féltérhetetlenül, amelyhez tartozónak mondta magát. Pedig valami illetékesége mégis csak van minden közösségnek abban, hogy megállapítsa, ki tartozik hozzá, ki nem. Sőt elsősorban neki van illetékesége. Értelméleten dől az ezért haragudni rá, vagy pláne megkísérelni, hogy rákényszerítse valaki magát. Könnyű megér-

teni, hogy minden közösség bosszusan kerázza magát, aki rá akarja tukmálni magát.

2. Persze mindezt másképpen látja az, aki leegyszerűsíti a kérdést és azt tanítja, hogy a zsidóság csak egy társadalmi réteg. Ez azt jelenti, hogy ha megszűnik az a bizonyos társadalmi réteg, amelyhez a zsidóság tartozik, akkor megszűnik a zsidóság is, minden problémájával együtt. Aki pedig ez ellen küzd, az csupán egy cinulusra ítelt társadalmi réteg sorsának beteljesedése ellen tesz reménytelen erőfeszítéseket.

Súlyos mulasztást követnénk el, ha nem világosítanánk fel a zsidó embereket, hogy ez a szemlélet nem adja meg a mullnak azt, ami minden apró ténynek kijár: a figyelembevétel. Négy-öt évig népi, vallási, kulturális közösségként élünk. Semmiérté várást sem vehetett el tőlünk min az múltbeli élmény, hogy aztán csak egy társadalmi réteg legyünk, semmi más. (Meglévesztő az a nevelő beavalkozás, amely a gyermeknek természetstől fogva boncolt problémáit egyszerűkké hamisítja.)

A demokrácia bizonyára nem kívánja tőlünk halálból azért, mert megmentette életünket, hogy aggodalmasan hallgassunk közösségünk múltjáról és aiktósaíróiról. Így hallgatni csak bűnös elődök utódainak kell, vagy szolgáskában tartott embereknél.

A demokrácia nemcsak azt a lehetőséget igéri nekünk, zsidó közösségnek, hogy ha akarunk, megszámíthatunk, hanem azt is, hogy ha akarunk, elhelyünk benne.

3. Rosszul neveit az a zsidó embert, aki azt szuggérálja neki, hogy a zsidó magyar-állampolgár itt ugyanolyan lélekkel érzi magát itthon, mint a nem-zsidó, mert ez nem igaz. Csak jó volna, ha így lenne. Messze kiható hibába esünk, ha nem teszünk különbséget vágy és tény között. A huszonötévi fasizmus után óriási hit kell ahhoz, hogy a belátható jövőre tegyük ennek a vágnak megvalósulását.

Ezzel a szuggeszióval hamis magatartásra befolyásoljuk a zsidó embert, mert egy lelkében valóban nem létező biztonság-érzés alapján ő, cselekszik és beszél.

Ezzel a szuggeszióval megcsökkentenénk azt a lendületet, amellyel a magyar zsidóság egy része készült megoldani a maga létkérdését az új őshazában. Ki merné ezért vállalni a felelősséget? Senmivel sem nehezebb hinni az új őshaza jövőjében, mint abban, hogy itt a zsidó ember rövidesen ugyanolyan lélekkel érzi magát itthon, mint a nem-zsidó. Senkinek sem érdeke hamis érvekkel visszatartani a békésen távozni készülőket. A közös érdek az, hogy senki se mondhasa soha: engem halálisan megévesztettek.

(Bevezető rész következik)

Dr. FISCH ADOLF

Kivándorlókat és visszavándorlókat védő iroda

(Budapest, VI., Eötvös-u. 7.)

KÖZLÉSE:

Délamerikai és egyéb tengerentúli államokba kivándorló magyar állampolgárok — saját érdeklükben — jelentésk be legközelebb elutasításuk megkezdése előtt jövődö külföldi tartózkodási helyüket (állam, város, kerület, utca, házszám), hogy védelmükrol továbbra is gondoskodni tudjunk.

Külföldi Államba megérkezett magyar kivándorló nevét foglalkozását és pontos lakáscímét jelentse a legközelebbi magyar külképviseletnek. Ahol magyar külképviselet még nem működik, ott a magyar érdekek védelmét a svéd kir. külképviselet látja el.

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadásai

Április 17-én, csütörtökön d. u. 7-9 órákor (Sip-u. 12. II. 33.) dr. Munkási Ernő: A zsidóság szimbóluma.

Április 24-én: dr. Kardos László: Középkori héber költészet.

Magyarországi menekültek a les-avantsi (Svájc) táborban

Benedikt Elemér, Benedikt Sámuel, Benedikt Sára, Miss Dóra, Glück Andor, Grün Gabriella, Guttman Sarolta, Hersch Sarolta, Hersch Lázár, Herika Antónia, Jungreis Abraham, Jungreis András, Jungreis Matild, Jungreis Miklós, Kálmán Zsófia, Klein Julia, Klein Mária, Kleinmann Miklós, László Adrienne, László Blanka, Lichtmann Rózsa, Löwinger Hedvig, Löwinger Sámuel, Mátyás Mór, Némethi László, Némethi Gyula, Salamon Lőrinc, Sussmann Sarolta, Sussmann Dezső, Sussmann Sarolta, Sussmann Alice, Schreiber Edit, Schreiber Judit, Schreiber Piroška, Schreiber Sámuel, Stern Helén, dr. Takács Sándor, Ullmann Alfréd, Ullmann Istvánne, Kohn Aron, Kohn Aronné.

CSAK 2 FORINT A HETI ELŐFIZETÉSI DÍJ

Dr. LANGER NORBERT

ÜTNYELVÜ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBAN

Naponta cserélhető!

Beiratkozás bármikor!

Minden újdonságot azonnal elolvashat.

ANDRÁSSY-UT 58

Glosszák a hétről

MEGVALLJUK: kissé furcsa szájízű hallgattuk Csala István ki-gazdapárti képviselőnek a vidéki orvoshiányról szóló fejtegetéseit. A derék honatya ugyanis a következőket mondotta:

— Orvosokra van szükség a tanya népének, jöjjenek az orvosok! Mi nem nézzük a származásukat. Tőlünk lehetnek akár zsidók is, vagy hontentották, vagy zulu-kafferek!

Hát ilyen invitáció után nehezen fog zsidó orvosokat kapni a tanya!

A magyar zsidó orvosok csak akkor mehetnek a vidékre, ha ott nem hontentotta, vagy zulu-kaffer exotikumoknak, hanem olyan testvéreknek tekintik őket, mint amilyen testvéreknek szeretnék tekinteni őket a magyar népet!

A „hontentotta” és „zulu-kaffer” szavak emlegetése önkéntelenül is észünkbe juttatja azokat az idöket, amikor a fajvédelmi humbug politikai paprikajancsiai lépten-nyomon szembeállították a magyarral a „zsidó”-t és a „cigány”-t.

Csala István nagyon szerencsétlenül és nagyon a közelmúlt emlékeztetőn fogalmazta meg képviselőházi mondanivalóját.

*

BILBO SZENÁTORT, az amerikai antiszemita vezért súlyos betegen kórházba kellett szállítani. Sürgős rák-műtétre volt szüksége. Bilbo arra kérte rokonságát, hogy véte sék fel a New Orleans-ban lévő Turo-Hospital-ba.

Időig rendben van a dolog. Elvégre az a helyes, ha egy beteg abba a gyógyintézetbe kerül, amelyhez bízalma van.

Az egészben az a különös, hogy az antiszemita Bilbo szenátor éppen a zsidó Turo-kórházba kívánczolt. Pedig több beszédcében élesen támadta a „kizárólag üzleteskedő” és lelkiismeretlen zsidó orvosokat is. Sőt egy ízben kifejezetten felzúzóltatott egy antiszemita népgyűlés közönségét, hogy kerülje a zsidó orvosokat.

Bilbo szenátor, aki be is került a Turo-Hospital-ba, maga mondott ítéletet régebbi felfogásáról! Elvégre, ha a zsidó doktorokat csakugyan olyan utolsóknak tartotta volna, mint több szónoklatában hangsúlyozta, akkor való-

színűleg nem vágyakozott volna súlyos betegségével pont a zsidó doktorok közül!

Ismerjük egyébként honi vonalon is ezt a jelenséget. A pesti Zsidókórházban a fél- és háromnegyed-fasizmus idején nem egy antiszemita vezér kért és kapott gyógykezelést. A zsidó orvosok — orvosi esküjükhöz híven — ha lehetett, meggyógyították őket.

A Egyesült Államok nagy liberális lapja, a St. Louis Post Dispatch a Bilbo-esethez a következő megjegyzéseket fűzi:

„Bilbo szenátor, aki sokszor pogromokra uszított a zsidók és négerek ellen, most egy zsidó kórházban kap ápolást. Jehuda Turo, a nagy filantróp építette ezt a kórházat 106 esztendővel ezelőtt. Jehuda Turo — egy rabbi fia volt. Azt a felfogást vallotta, hogy a betegek gyógyítása terén nem szabad különbséget tenni különböző fajták és vallások gyermekei között... Reméljük, hogy Bilbo szenátor, akinek a zsidó Jehuda Turo adott betegágyat, elmélkedni fog erről a felfogásról. Hiszen, ha Jehuda Turo olyan türelmetlen nézeteket vallott volna a faji kérdésben, mint ő, akkor Bilbo szenátor most nem élvezhetné egy zsidó kórház vendégszeretetét.”

*

ROOSEVELT HALÁLÁNAK MÁSODIK EVFORDULÓJÁ-RÓL — amelyen egyébként a zsidó Morgenthau is beszédet mondott a Hyde Parkban rendezett hivatalos ünnepségen — megemlékeztek a világ nagy zsidó szervezetei is.

Roosevelt megérdemelte a zsidóság emlékeztetését. Mint minden üldözött fajtának, népnek és kisebbségnek, a zsidóságnak is igaz barátja és őszinte pártfogója volt.

Wallace felvetette a kérdést: „Mi lenne, ha Roosevelt ma élne?... Felelünk rá! Ha Roosevelt élne, egészen más megoldáshoz jutott volna már a Palesztina-kérdés, hiszen a nagy elnök teljesen magácvá tette a zsidóság idevonatkozó kívánságait... Ha Roosevelt élne, az Egyesült Államok valószínűleg már befogadták

volna a területükre kivándorzó hontalanokat, mert a humanizmus lángelkű-harcosa nem tűrte volna, hogy a fasizmus által szabadságuktól megfosztott zsidók két esztendővel a demokrácia hadseregeinek világgyőzelme után még mindig németországi koncentrációs táborokban szenvedjenek... Ha Roosevelt élne, nem kaphatna némi erőre Ku-Klux-Klan és más szervezetek amerikai antiszemizmusa...

Roosevelt, akit a gyermek-paralízis egész életére megbénított mozgásában és aki mankóval tudott csak néhány lépést tenni, — politikai munkát igyekezett adni az emberiség minden üldözött rétegének!

*

Pirké Óvansz

Tavaszi és nyári hónapokban minden szombat délután az Újév előtti szombatig tanultatjuk, olvasgatjuk az Atyák Szakaszait, — a Pirké Óvanszt. Ez évezredes tanításokat zsidó életelvek, bölcs példázatok hat fejezetét tartalmazó turnusokba osztjuk és így végezzük hétről-hétre a percek-tanulást.

„Ézért Izraelnek lesz része a tulvilági boldogságban, amint írva van a Szentírásban: És néped — mindnyájan igazságosak; ültetvényeim sarjadéka, kezéimnek műve, dicsőségemre” — ezzel a hagyományos hitelvvel kezdjük mindig az olvasást. Az öröklet boldogságának hitével kétezer esztendőss múltba szállunk, abba az időbe, amikor Galileában, a patriarchák korában ezek a tanítások keletkeztek. Szent örökségünk ezek a tanítások — a fejedelem, Rabbi Juda Hanási gyűjtötte össze.

...Késő éjszakának sötétje borult a nagy rabbi fölé, ott messze Galileában. Körös-körül a tájban pihent a mely esend alatt minden élet, de a tanházban a fény körül izzó-lelkű vének a Tóra örök igazságait ismételték és szüntelenül szikrázó szemmel magyarázták a Tan. Feketen aludtak a hegyek, ködös álmom lengt a puszták felett — de a fény áradt Isten Tanából. Ott megszűnt a sötétség, eltűnt

JEAN-RICHARD BLOCH, a világhírű francia író és publicista, aki nemrégiben meghalt, — mint a Droit et Liberté-ben olvassuk — egyszer előadást tartott a demokrácia és a zsidóság kapcsolatáról. Azt fejtegette, hogy a zsidóság életérőke a demokrácia megvalósulása.

Jean-Richard Bloch, aki zsidó is volt, idézte egy kalibalista imáját:

„Világ Királya, mentsd meg Izrael népét, de ha nem akarod ezt tenni, mentsd meg az emberiség eszméjét, a hatás ugyanaz lesz!”

Igen, a zsidóság az emberiség eszmévilágának diadalért imádkozik és dolgozik, mert az emberiség diadala — fennmaradásának záloga!

(SÓS)

minden árnyék: így született a Misna...

Most évezredek múlva a késői unokák előveszik az ősrégi tanításait, a Pirké Óvanszt. Feltárul a legisztaltabb etika és morális világa. A zsidó szellem tisztító és megteremtő csodája sugárzik át azoknak lelkébe, akik magukhoz ölelik ezt a tanulmányt. A zsidó lélek öntudatos, büszke mámorában igazi otthonra talál az ősrégi bölcsességében s olvasgatásuk után elmondja Rabbi Chánánjó tanítását az örökké tanuló Izrael érdeméről: „A Legszebb, áldassék a neve, boldogságban dicsővé akarta tenni Izraelt, ezért sok Tan és Törvényt rendelt számára, amint írva áll a Szentírásban: Isten akarja népe üdvösségéért, hogy nagy legyen a Tóra és dicső általa gyermekeinek élete.”

KATONA JÓZSEF

Ki tud sógoromról

Friedmann Majerről

Jovanovici lakos, kit 1944 májusban a munkási Sajvoics téglagyárból Auschwitzba deportáltak. Chalice ügyben életkérdés. Szíves értesítést kér Stuhl, Budapest, Sip-u. 17.

Bergen-Belseniek!

Keresem

Dr. Schlezinger Józsefné Singer Margitot

Utódjára 1945 február hóban Bergen-Belsenben, 40-0 blokkban álltak. Nagyon kérem, aki bármit tud róla, értesítsen. Rippel körüldös, Szíveskérem, utca 28.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Vágyak női kórusa

A szerkesztőség postájából • Irta: Szilágyi Géza

II.

VALAMENNYI NŐI LEVÉLÍRÓNK egyetért abban, hogy a megmaradt, de egyedül maradt férfiakra oly kötelesség vár — nem fellelőzés azt mondani, hogy szent kötelesség, — amely alól nem lehet fölmenteni őket: kötelesség önmaguk iránt, női sorstársaik iránt, elárvult gyermekek iránt, az egész magyarországi maradék-zsidóság iránt. Már azok is hiába követnek el, akik nem sietnek e kötelességük teljesítésével, de kifejezetten vétkesek, akik komoly ok nélkül, meggondolatlan könnyelműségből a „túlso parlon” alapítanak családot. Megértéssel fogadtuk egy „pénztekesi asszonyláráság” bajtársnőnek panaszos és korholó szavait: „Nem lehet szó nélkül hagyni, különösen a vidék megmaradt férfiainra vonatkozó ez, hogy „a másik oldalon” keresnek élettársat. Vájjon nem gondolnak arra, hogy az, akit ők élettársnak vesznek, majd ha egyszer meghívja rokonait, esetleg lesz közle olyan is, aki az ő anyjára vagy feleségére puskatussal ütött egyet és kergette vigyorgva a vagónba és most majd egy asztalnál leül és rokonsággal barátkozik vele. Ezt állandóan eszükbe kell juttatni. De eszükbe kell juttatni azt is, hogy kinek legyen kötelessége segíteni az árván maradt gyermekeken és asszonyokon, ha nem nekik? Honnan jöjjön ez a segítség? A másik oldalról? Csak a mi körünkben lehet a mai körülmények között egyforma élet-társat találni és újra kezdeni az életet!”

„EGY ASSZONY A SOK KÖZÜL” szintén felpanaszolja, hogy a hazatért férfiak egy része a „túlso parlon” keresi a boldogságot. Ez szintén csak az antiszemitaoknak okozhat örömet. Fájlalja azt is, hogy sok az önző férfi, de sok az önző nő is, akik ezzel a kérdéssel kapcsolatban csak anyagiakra gondolnak. Végül megállapítja, hogy „aki még mindig csak az anyagi érdeket nézi, tekintsen a napférra és emlékezzék vissza 1944-re”. Sajnos, kénytelenek vagyunk igazat adni ennek az elhagyatott özvegyasszonynak, valamint „Egy kétégyermekes Musz özvegyének” is, aki „egy kis leírást” küldött nekünk. „Egy Muszos-nak a

lichtenwörthi haláláigért túlélt kétgyermekes özvegye vagyok. Reggeltől estig szellemi munkát végzek, hogy gyermekeimet eltartsam. A multban a tulajdonról nekem is jutott volna úgynevezett jó parti. Habozás nélkül visszautasítottam. Nem tudnám életemet hozzákötöni egy olyan emberhez (azt hiszem, sok zsidó asszonylárásamnak is ez a véleménye), aki ha közvetlenül nem is, de közvetve mégis részese volt annak, hogy férjem Kőszegen, főúterem Linzben, öcsém a Donná, vidéki rokonaim pedig Auschwitzban lették korai halálukat. Ha zsidó férfaink előbb azokra a borzalmakra gondolnának, amiken ők és szeretett hozzátartozóik átéstek, azt hiszem, nem határoznák el magukat a tulajdonról való nősülésre. Akkor pedig sok árván és üresen maradt otthonba visszatérhetne az igazi boldog, harmonikus zsidó családi élet.” Ennek a boldogtalan asszonynak ki tudna és ki merne ellentmondani?

EGÉSZ CSOMÓ LEVÉLBEN felvetődik az a „sorsdöntő kérdés”, (ezuttal ez nem frázis, hanem könnyes és véres valóság!), hogyan lehetne egymással megismeretni, pestiesen szölv „összszekozni” az új élettársra egyképpen vágyókat? Régi jó módszer a házassági hirdetés, sokan veszik igénybe. De kétségtelenül akadnak olyan „nem modern” nők, akik megokolatlan elfogultságból húzódoznak ettől az uttól és más mód iránt érdeklődnek. Ezeknek szívesen megüzenjük, hogy dr. Berg József főrabbi, a kispesliek agilis papja buzdítókodik egy legnemesebb szellemű, egészen önzetlen házasságközvetítő intézmény létesítésén, a párja vesztettek érdekében. Dr. Szemere Samuné pedig, ez a minden igazért, jóért, szépért rajongó, amelleit biztos lábba a valóság rögös földjén járó jeles pedagógusnő abban fáradozik, hogy kulturdélutánok, művészeti előadások nyájában vonzó keretben megbarátkoztassa egymással a párjakat vesztett nőket és férfiakat, abban a nem alaptalan fellelésben, hogy a barátságból nem egyszer közös élet vágya is megszülethetik. Használó nemes uton jár Pilis Lipót ut. az Országos Zsidósegítő Bizottság orosházai ki- rendeltségének vezető elnöke.

Vagy ötven asszony és leány nevében szívhez szóló felhívással fordul nőtlen és özvegy férfi hiteltétvéhez. „Nálunk. Orosházán — írja — sajnos, igen sok asszony maradt társtalanul és sok leánynak nem jött vissza a vélegénye. Vannak asszonyaink, akiknek nyitott üzlete komoly egzisztenciát jelent, vannak vezető állásban levő intelligens tisztviselők, vannak vagyonnal rendelkezők, de egyedül, társtalanul nem tudnak mihez kezdeni.” Mindannyian hivatást éreznek magukban egy új családi tűzhely melegen felvételére, az asszony nélkül tengő-lengő férfi életének megszépítésére, árván maradt, gyermekeinek szerető gondozására. Pílis ur példás emberi barátságából, közösen rendelkezésére áll minden komolyan érdeklődő férfinak és valamennyi levélre válaszol. Irják meg életkorukat, családi állapotukat, jelenlegi foglalkozásukat, vagyoni helyzetüket, végül spe-

ciális igényeiket. Ötven jóravaló zsidó asszony és leány vágya várja levelüket. Szívből reméljük, hogy jogos várakozásukban nem csalódnak majd!

*

TERMÉSZETES, hogy a legnagyobb jóindulat és a legmesszebbre tekintő lelemenyesség sem segíthet azon az elszomorító, de meg nem változtatható tényen, hogy világszerte úgynevezett statisztikai nőfőléte van mostanában. Ami pedig a magyarországi zsidóságot illeti, a pártatlan és példátlan írtásnak több volt a férfi-áldozata, mint a női vesztesége. Jóval több nő élt túl az égig földhullámozó vérözönt, mint ahány férfi menekülhetett meg belőle. Teljesen tehát a párjavesztett nők problémája, fájdalom, új házasságokkal sem oldható meg. Itt jár-kei majd egy se reg nő, akinek már nem jut, nem juthat férfi-párja. Hogy ezekkel az egyéni boldogság szempontjából „jóvótlen” nőkkel mi történjék majd, az különlegesen fogas külön kérdés, amely szintén komoly választ sürget.

Egy antiszemita felmagasztalása

Irta: Gervai Sándor

Henry Ford meghalt. Haláláról a lapok mindenütt említést tettek. Tulnyomórésztben, mint annyiszor élete folyamán, most is megrótták a zsidóságot ellen elkövetett méltatlanságait és a munkásság rovására ültözött szociál-fasiszta demagógiájáért. Sajnálatlanul kell megállapítanunk azonban azt, hogy az egyik igen elterjedt poszt napilap, amelynek különösen a középosztályra és a hivatalnoki rétegre nagy hatása és befolyása van, ez alkalommal Henry Fordot, mint „a munka igazi bajnokát” dicsőítette, akiben „igen sok idealizmus is volt”, aki „Amerikának egyik legnagyobb hőse volt és beleírta nevét az Egyesült Államok gazdaságtörténetébe. Ősze tudván egyeztetni a tisztán gyakorlatias elveket a legszebb erkölcsi elvekkel, egyetemi végzettség nélkül elnyerte a doktori titult és bejutott a bölcsesség kapuján.” Hát ez mind nagyon szép. De nézzük csak meg közelebbről, hogyan is festettek a valóságban azok a „legszebb erkölcsi elvek”, amelyekkel Henry Ford bol-

dogította az enberiséget és elsősorban a zsidóságot. Nem tudom melyik művére gondol az illusztris cikkíró, talán a „Nemzetközi zsidó” című főreművére, amelyről rosszindulatból, hazugabb és rágalmozóbb tartalmu sajtótér-mék aligha hagyta el a nyomdát az utóbbi évszázadban, vagy talán Fordnak a lapjára, erre a minden erköléstől, igazságtól és tárgyilagosságtól „független” kiadványra, amely szellemi alkotásaival sikerült Henry Fordnak Amerikában az antiszemilizmust olyan mértékben elterjeszteni, hogy annak hátrányait mind

Régi képeiről

szép nagyítást készít

Optifot

Teréz-körut 48.

a mai napig megérzi az amerikai zsidóság.

Ford idealista volt? Miféle idealizmus az, amely eszményképét Hitlerben és Himmlerben találta meg; miféle orkös az, amely megdöbbenően nagy gazdasági hatalmát és befolyását arra használja fel, hogy Amerikától Magyarorszáig, Németországon keresztül, minden állam antiszemita körét pénzelve, Nagy-kovácsi Milenkó, aki teljes joggal fél hazajönni Nyugatról, sokat tudna mesélni Henry Ford emelkedett gazdasági világnézetéről. Viszont Budapest zsidó kereskedői is sokat tudnának mesélni Nagy-kovácsi Milenkó antiszemita és fasiszta tevékenységéről. Összintén megmondjuk, mi nem értünk egyet a cikkíróval, mi nem Fordban látjuk Amerika hőst, hanem Ábrahám Lincolnban, Franklin Delano Rooseveltben, Eisenhowerben, Sinclair, aki kissé jobban ismeri Henry Fordot, mint a pesti cikkíró, mert közletről tapasztalhatta azokat a „legszebb elveket”, hogyan valósulnak meg a gyakorlatban, egészen más véleményrel és pedig igen elűelő és fossz véleményrel volt Henry Fordról, amint ezt a „Tragacs király” című regényében megírta. Sinclairnek igaza volt: Henry Ford nem hős volt — még gazdasági szempontból sem! —, hanem egy antiszemita „Tragacs király”, aki aligha jutott be a „hőseség kapuján”, sokkal nagyobb a valószínűsége annak, hogy a gondviselő Uristen, aki meghallgatta azoknak az áldozatoknak a sirását és könyörgését, kiket éppen Henry Ford személyes antiszemita propagandája és bérencének, szövetségeseinek zsidóirtó munkája révén szenvedtek el a legnagyobb kínokat, a pokolba taszítja őt. Nem a hősök sorába van Henry Fordnak a helye, nem Robert Owen mellett kell őt említeni, hanem azokkal a cimboráival, akiket az emberiség kiűzött: Hámán, Hitler, Himmler, — Henry Ford...

Az antiszemizmus elterjedésének a szempontjából igen veszélyesnek tartjuk, ha a tömegek előtt a legismertebb antiszemita dicsőítik, felmagasztalják és népszerűsítik.

Perzsaszőnyeg

OLCSÓ UNGAR Király-u. 17. és ÁRUSÍTÁSA Rákóczi-ut 24

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlése

A napokban tartotta a Pesti Chevra Kadisa közgyűlést Steiner Marcell elnöklése alatt a képviselőtestületi tagok nagy részvétele mellett. A hitközség vezetősége részéről Stöckler Lajos hitközségi elnök, Domonkos Miksa ügyvezető és dr. Kertész Adolf előjáró voltak jelen. Napirend előtt dr. Ketona József rabbi kegyelettel emlékezett meg a zsidóság martirjairól, a Chevra Kadisa elhalt képviselőtestületi és választmányi tagjairól és a Chevra Kadisa martirhalált halt tisztviselőiről és alkalmazottairól. Emléküket a közgyűlés jegyzőkönyvében öröklötte meg.

Steiner Marcell elnök elnöki megnyitójában vázolta azt a nagy munkát, melyet a Chevra Kadisa az elmúlt két évben a Chevra Kadisa és intézményei újjáépítése terén végzett. Rámutatott arra, hogy mit jelentett az óriási károkat szenvedett és kifosztott jöléti intézmények újjáépítése és berendezése melyet a Chevra Kadisa nagy áldozatokkal, évszázados tartálékának feláldozásával és az Országos Zsidó Segítő Bizottság támogatásával végzett. Az Aggok-házában, ahol békeidőben 160 ápoli volt, ezidő szerint 300 agg van gondozás alatt. Ez a szám sem elegendő, hiszen nagy tömege az aggok vár elhelyezésre. A leg-súlyosabb helyzetben levők döngölik a kapukat vagy azért, mert az utcára kerültek, vagy azért, mert gyermekeik, vagy unokáik, kik családfenntartók voltak legyilkoltattak, vagy a deportálásból vissza nem tértek, vagy a család kíváncsi rolni készül és az öreg szülők akadályozzák őket távozásuknál. Mindenkin szeretünk volna segíteni és a legnagyobb körütekintés kellett, hogy a leginkább rászorulókat kiválaszthassuk. Figyelemmel kell lennünk Chevra Kadisa anyagi helyzetére és teljesítőképességére, hiszen a külföldi zsidóság támogatása határidőhöz kötött, amit pedig a Chevra Kadisa magára vállal, azt abban az időben is teljesíteni kell, amikor a külföldi segítség csökken, vagy elmarad.

Súlyos problémákat kellett megoldani Szeretőkórházunkban, mely kétszer ment tönkre. Először a németek vették el és fosztották ki, másodszor az ostrom és bombázások okoztak súlyos károkat. A Szeretőkórházban a Jointtal létesített megállapodás alapján 250 beteg van gondozás alatt. A Felnőtt Vakok Otthonát tüdőbetegek céljára engedte át a Chevra, ahol 100 beteg nyer ápolást. Megrázó szavakkal emléztet az elnök azt a nagy küzdelmet, melyet a Chevra vezetősége végzett, hogy a

Chevra Kadisa magasztos és szent hivatásának megfelelően. Éjt nappallá léve, éhezve, fáva, bombázáporban, életünk kockáztatásával emberfeletti munkát végeztünk — úgy-mond az elnök —, hogy teljesíthessük Chevra Kadisa leg-szentebb hivatását és feladatát.

Jelentette az elnök, hogy a folyó évben a Chevra tagfelvételeket tart. Minthogy sajnos a tagok ezrei elhaltak a deportálás következtében és a megsejülés alatt kérte a közgyűlés tagjait, hogy támogassák a Chevra vezetőséget nehéz munkájában. Tartsa kötelességének — úgy-mond — minden tag új tagok szerzésével a munkában való részvételt. Elnök beszéde a közgyűlés tagjaira mélyleges hatást gyakorolt.

Ezután dr. Endrei Henrik igazgató terjesztette elő az előjáróságnak 1945—1946. évre szóló jelentését. A jelentés felöleli a Chevra Kadisa munkásságát a felszabadulás óta. A Chevra jöléti intézményei, Aggok-háza, Szeretőkórház, Szeretőkórház ismét végzik nemes munkájukat, kivéve a Menedékházat, mely sajnos telitalálatot kapott, úgy, hogy a ház nagyobbik fele teljesen elpusztult. Ennek újjáépítése 250—300.000.— Ft-ba kerülne, melyet sajnos a Chevra Kadisa saját erejéből felépíteni nem képes. Nagyon fontos volna pedig ennek az intézetnek újból való felépítése, hol további 150—200 ápoli lenne elhelyezhető.

Az Aggok-házában a Chevra Kadisa öregsegkutató intézetet hívott életbe, melynek célja az ápoltak életét szebbé és kellemesebbé tenni. Ez intézet vezetését — melyhez hasonló Európában csak Londonban és Svájcban van — dr. Schill Imre egyetemi tanár vállalta.

A jelentés rámutat arra, hogy minő nagy és nehéz munkát végzett a Chevra az elmúlt két év alatt a halottak eltemetésével. Az ostrom után több ezer halott maradt temetetlen, kik közül 2300 halott a Hősök Temploma melletti temetőbe temetlelt, 1500 halott pedig a fuvarozási eszközök hiánya folytán a Kerepesi temetőbe. 1945. évben a halálosetek száma 8910 volt, melynek több, mint 85%-a volt ingyenes. 1946. évben 6311 halottat temetlelt a Chevra, kik közül 5404 ingyenes temetés volt. A jelentésből kilátnik, hogy az idegenből hazaszállított sok ezer legyilkolt zsidó testvérünket a Chevra méltó végtisztességben részesítette és a temető díszhelyén, a martirparcellába temette.

Nagy károkat szenvedtek a temetők a háború és ostrom következtében, különösen a

szeriartási épületek, valamint a temető kerítése szenvedett sokat. A szeriartási épületeket a Chevra nagy áldozatok árán rendbhozta, de a temető kerítéséből — melyből 1500 fm. pusztult el — eddig csak 650 fm-t volt képes felépíteni. Pedig a zsidóság becsületbeli kötelessége, hogy a temető kerítése egészen felépítessék.

Ugyancsak súlyos károkat szenvedtek a Chevra tulajdonát képező ingatlanok, melyre néve a közgyűlés kölcsönök felvételét határozta el.

A jelentés után Tibor Samu előjáró terjesztette elő a zárszámadásokat. Az infláció idejéről a zárszámadások kellő áttekintést nem nyújtanak. 1946. évi augusztus hó 1.161 december 31-ig a kezelési hiány 40.526.— forintot tesz ki.

Ezután a közgyűlés az 1947. évi költségvetést tárgyalta és fogadta el. Eszerint a kiadási előirányzat 3.750.350.— Ft-t, a bevételei előirányzat 3.337.102.— Ft-t tesz ki, úgy hogy 213.248 hiánnyal számol az előjáróság.

A jelentéshez dr. Bródy Ernő képviselőtestületi tag szólt hozzá. A közgyűlés nevében háláját és elismerését nyilvánította a Chevra Kadisa vezetőségnek, azért az öntel-áldozó, nagy munkássáért, melyet a legnehezebb időkben a Chevra Kadisa és intézményei újjáépítése terén végzett. Indítványára a közgyűlés a vezetőségnek köszönetet szavazott és a felmentvényt minden irányban megadta.

Az előjáróság kérésére felhalalmazta a közgyűlés a Chevra vezetőségét, hogy a martirhalált felállítására tekintetben a szükséges intézkedéseket tegyék meg.

Komját Ernő elnökhelyettes javaslatára megválasztotta a közgyűlés a választóbizottság és a számvizsgálóbizottság tagjait.

Ezután dr. Herschkovits Fábán rabbi méltatta a Chevra Kadisa kegyeleti, szociális és karitatív terén végzett magasztos és szent munkáját. Isten áldását kérte a Chevra Kadisára, annak érdemes vezetéségre és minden egyes tagjára. Beszéde után a közgyűlés emelkedett hangulattal véget ért.

KERESEM leányaimat:

Sámuel Magda,
szül. 1924.

Fischer Györgyné
Sámuel Ibolya,
szül. 1926.

Sámuel Klára,
szül. 1928.

1928. 1946 februárban mind-háromukat látták Bergen-Belsenben. Aki látni későbbi part ind rök, nagyok kérem értesítse szerkesztő-ken edényüket. Öv. Sámuel József, Péterffy Sándor-u. 51. II. 12.

GYERMEKÁGY.
RICHLE KÖLLER. **VICÁnai**
OSSZESZUKOS ÁGY
Nagymű Szabó-tele
Király-tele sarok. 59

Az amerikai zsidó munkás-bizottság az üldözött szocialistákért és zsidókért

Irta: SÓS ENDRE

A *Labor and Nation* című amerikai folyóirat most ideérkezett január-februári kétős száma közli az amerikai Zsidó Munkás Bizottság jelentését azokról a mentő és segítő akciókról, amelyeket az európai fasizmus korában, illetve a második világháború idején az üldözött szocialistákért és zsidókért szervezett. Az amerikai Zsidó Munkás-Bizottság olyan egyesületek és tömörülések kiküldöttjeiből tevődik össze, amelyek mögött 500.000 zsidó munkás áll.

Az Egyesült Héber Szakszervezetek megmozdulása

Az amerikai Zsidó Munkás-Bizottság 1933 tavaszán alakult, néhány hónappal Hitler németországi hatalomra jutása után. Első elnöke B. Charney Vlodek volt, aki előzőleg a newyorki városi tanács ellenzéki vezéréként és a *New York Jewish Daily Forward* főszerkesztőjeként harcolt az elnyomottak érdekében. Sikert csakhamar az új zsidó munkás-szerv mögé felsorakoztatni a különböző zsidó dolgozók szakmai szervezeit, valamint az *United Hebrew Trades*-t, az *Egyesült Héber Szakszervezetek*-et. Így azután megfelelő összegeket lehetett a nagy célok elérésére mozgósítani.

Hármas célkitűzés

Mik voltak a nagy célok? A Zsidó Munkás-Bizottság programja három pontból állott:

1. Segíteni a náciizmus szocialista és zsidó üldözöttjeit.
2. Segíteni a náciellenes küzdelmet Európa minden részén.
3. Küzdeni világszerte a faji elfogultság és elsősorban az antiszemitizmus ellen.

A bizottság felhívása már a kezdet-kezdetén hangoztatta, hogy a zsidó munkásoknak ez a szerve többet akar, mint csak a zsidóellenes rendszabályok ellen harcolni. Az amerikai zsidó munkások segítségére akarnak sietni a pusztulás elé néző európai szocialista vezetőknek és támogatási óhajának nyújtani az antifasiszta mozgalmaknak.

1500 antifasiszta politikai megmentése

Mit ért el az amerikai Zsidó Munkás Bizottság ebből a célkitűzésből? Erről nemcsak saját jelentése tanusodik, hanem Jacob Pot-nak az ugyan-csak a *Labor and Nation* hasábjain publikált cikke is, amely megállapítja, hogy az

amerikai Zsidó Munkás-Bizottság nem kevesebb, mint 1500 antifasiszta politikust mentett meg a fasiszta pokolból.

Elég, ha két ilyen megmentésre hivatkozunk, amikor az amerikai zsidó dolgozók a szervének — túlzás nélkül mondhatjuk — történelmi jelentőségű mentőakcióját ismertetjük. A Zsidó Munkás-Bizottság embereinek támogatásával sikerült Belgiumból, illetve Franciaországból megszökíteni Wilhelm Ellenbogen-t, az osztrák szakszervezeti mozgalom veterán-harcosát és Friedrich Adler-t, az Internacionale főtitkárát.

Wilhelm Ellenbogen és Friedrich Adler megszökítése

Az amerikai bizottság jelentése megírja, hogy az ábruhába öltöztetett, szakállas és a régől elkerülő hajviseletű Ellenbogen és Adler valahol a Pyreneusokban találkoztak. Oda-hozta egyiket is, másikat is az amerikai Zsidó Munkás-Bizottság egy-egy franciaországi embere. A két régi szocialista és régi barát annyira „átalakult”, az expedíció idejére, hogy nem ismerte meg egymást.

A norvég és francia szocialisták hálája

Haakon Lie, a norvég munkásmozgalom egyik irányítója — Trygve Lie-nak, az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának bátyja — kijelentette, hogy: „Amikor a norvég munkásság menekülni-ludó vezetői eljutottak az Egyesült Államokba, legelőször a Zsidó Munkás-Bizottságtól kaptak támogatást. Norvégia munkásai sohasem felejtik el, hogy mit tettek vezetőikért és a német elnyomók elleni földalatti mozgalomért a Zsidó Munkás-Bizottság tagjai.”

Daniel Meyer, aki a felszabadulás után a francia szocialista párt első főtitkára volt, a következőket mondotta: „Amikor megkezdjük a francia szocialista mozgalom újjáépítését, első köszönetünk az amerikai munkásság és különösen a Zsidó Munkás-Bizottság felé száll, amely a náci-megszállás tragikus esztendőiben anyagi és erkölcsi segítséget nyújtott Franciaország dolgozóinak. A Zsidó Munkás-Bizottság támogatása nélkül a francia dolgozók nem folytathattak volna élet-halálharcot Hitler erőivel. A Zsidó Munkás-Bizottság segítségével és nagyszerű és nagyjelentőségű volt, hogy arról sohasem feledkezhetünk meg. Reményeséget

és bátorságot merítettünk belőle, és meggyőződünk, hogy él még a nemzetközi szolidaritás.”

Modigliani is a bizottság támogatta

Az amerikai zsidó munkások pénzével kezdhette meg Svájcban Giuseppe Modigliani az olasz földalatti mozgalom szervezését is. Amikor Itália felszabadult Hitler és Mussolini együttes elnyomása alól, Luigi Antonini az olasz szakszervezeti szövetség első kongresszusán hálás szavakkal emlékezett meg az amerikai Zsidó Munkás-Bizottság segítségéről.

A jelentés nem ismerteti részletesen magyarországi adato-

kat. De, hogy az amerikai bizottság Magyarországról sem feledkezett meg a segítség során, azt tanúsítják a következő sorok: „Tevékenységünk kiterjedt a mentés és az ellenállás támogatása terén Franciaországra, Belgiumra, Luxemburgra, Németországra, Norvégia, Olaszországra, Ausztriára, Lengyelországra, Csehszlovákia és Magyarországra.”

A bizottság kiemeli azt is, hogy Franciaországban jelentős összegeket juttatott katolikus egyházi köröknek, mert azok készségesen segítettek a bujtatásban és szöktetésben a szocialista és zsidó földalatti szervezeteknek.

Ha egyszer megírják az antifasiszta mozgalomak történetét, külön hely illeti majd benne az amerikai Zsidó Munkás-Bizottságot, amely — mint az amerikai zsidó dolgozók képviselője — egy pillanatra sem feledkezett meg a zsidó dolgozókért is harcoló európai szocialista vezetőkéről.

Pészach után! Választás előtt?

Irta: Szilágyi Sándor, törv.-hatósági bizottsági tag

A kocka el van vetve. A „Cionista Választási Párt a Demokratikus Hitközségért” megindította harcát a demokratikus hivatalos hitközség ellen.

Csodálatos módon ez évben egybe esett a zsidóság egyiptomi rabságából való megszabadulásának magasztos ünnepe, hazánkban a fasiszta járom alól való felszabadulási napjával. Felszabadult lettekkel mondtuk el imánkat a romokból újjáépített templomainkban és imádkoztunk azért a demokráciáért, amelyik emberi jogainkat nemcsak visszaadta, hanem azokban minden körülmények között meg is védelmez bennünket és éppen a szabadság ünnepének betéiben adta ki a Cionista Választási Párt propaganda íratát a demokratikus hitközség ellen.

Nyitott kapukat döngelt a cionisták pártja ebben a felhívásban. A hitközség vezetősége szabályszerű közgyűlésen a cionisták békés együttműködésével megvitatja a legteljesebb demokratikus választójogot. Új szellemet kíván maga is a zsidó hitfelekezet jövőre vezetőiben s tökéletesen egyek vagyunk abban is, hogy a zsidó közélet nem szolgálhatja egyesek egyéni érdekeit. Senki nem vonja kétségbe, hogy nem kívánunk élni a demokrácia adta jogainkkal és ezt — állítom — nem is vitatja el tőlünk senki. Ha tehát mindezekben a kérdésekben meggyőződünk, joggal kérdezem, hogy miért kell akkor a harci bárdot kiadni, miért kell az eddig jól együttműködő zsidó egységet megbontani? Kérdezem, szabad-e azokat, mivel egyesek hasznát vagy más érdekből szeretnék a

vezető szerepet a maguk részére hangos harci riadóval megszerezni, a választási propagandára felhasznált pénzt a még romokban levő zsidó intézmények újjáépítésétől elvonni. Egy választási küzdelem propagandája és a pártok választási szervezése hatalmas összegeket, szőkeket emészt fel. A hitközség vezetősége által újjáépített Zsidó Kórháznak még két fontos osztálya hever romokban és nincs is rá mód, hogy fedezet hiányában megépítsük. Lebombázott árvaházunk felépítéséhez kevés a pénzünk és amikor zsidó hitünk fellegvárjaiba, a templomainkba becsúrog az eső, akkor joggal kérdezem, vállalja-e a felelősséget a választási harcot elindító Cionista Párt, hogy a zsidó közösséget szolgáló, romokban levő intézmények felépítése helyett, választási propaganda céljára fordítsa azt a pénzt, amelyet a külföldi segítő szervek, éppen ezeknek az intézményeknek fenntartására bocsátják rendelkezésére.

A gettóban szenvedett zsidóság józan ítélletére bízom, hogy döntse el, hogy szabad-e egy fillért is elvonni ma az inszegek-től csak azért, mert egyes vezetőknek akarók, pozíciókhoz kívánnak jutni, de szölok azok, hoz a józan cionista elemekhez is, akiket csak a pártfégyelm két, hogy nézzenek saját lelkiükbe mélyen és itélkezzenek maguk felett, hogy szabad-e egyes akarnokok kívánságára megbontani a zsidó egységet.

Mindenkinek tudni kell, hogy — egysebben az erő! Csak egy akarattal, egy erővel tudjuk megvédeni mindazon jogainkat, amiket a demokrácia megadott

és kivívni még azokat, amik még hiányoznak.

Nem kívánok most szólni a pozitív zsidóságról. Nem akarok most vitába bocsátkozni, hogy kik lettek legtöbbször a zsidóság megmentése érdekében, hogy kik voltak az elsők a romok eltakarításában és az újjáépítés megindításában, nem akarok arról sem beszélni, hogy kik szolgáltak a zsidó közösség érdekeit jobban, a gettó hősei, avagy a Vadász-utcaiak, semmi más nem akarok, mint azt, hogy jóránul és tárgyilagosan rávilágítsak arra, hogy mit ért a felelőtlen harc, az újjáalakuló zsidó életben. Mi építeni akarunk, lélekben és testben, dolgozni zsidó hitünkért és minden akarásunkkal és odaadó készségünkkel segítőtársai kívánunk lenni az ország demokratikus építőinek.

A kardot ezidőig csak egyik fél rántotta ki hüvelyéből nagy harci zajjal. A másik, az erősebb és türelmesebb, éppen erejének és igazságának tudatában nyugodtan vár mindaddig, amíg kénytelen lesz kelő módon visszacsúszni, mert nem tűrheli az oly sokat szenvedett, egységes magyar zsidóságot, hogy egyesek a propaganda eszközeit használják fel a mindnyájunknak egyformán oly szent eszményekért, mert egy pillanattal sem kétséges, hogy senki közülünk nem ellensége az errei otthonnak, legfeljebb éppen azok, akik az egység megbontásával sokkal többet ártanak az ügynek, mint használnak.

A Cionista Választási Párt meghirdette harcait. A magyar demokratikus zsidóság nem kívánta a harcot, ám, ha kell, lát állja a harcot.

Miskolci Orth. Izr. Anyahitközség

Felhívás

Ezzel értesítjük érdekelteket, hogy a fennmaradt miskolci zsidó vallásának nevesét és szellemét összegyűjtöttük és megjelentettük. A zsidó hitközségünk emlékeztetői nyomtatására kiadjuk, felhívjuk újabb munkatársait, akik a deportálásból vissza nem tért hozzátartozóik, barátjaik, szomszédjaik, ismerőseik névadatait még nem jelentették be, hogy az egyházunk f. évi április hó 25-ik hitközségünk ünnepi ülésén az emlékeztetőt közöljük, mert ezen a napon mindenki az emlékeztetőt már nem áll módjában és a hitközségünk, a fennmaradtból eredő erkölcsi felelősséget az illető hozzátartozók közreműködésére kell előre is átvárni.

MISKOLCI IZR. HITKÖZSÉG ELNÖKE BIZOTTSÁGA.

Papir-, írószer,

üzleti könyvek, kartotékok és forintmérleghez nyomtatványok

Weinberger és Fejérmé
VI., Csák-tér 2. (Anker-palota)
Tel.: 426-613

A VAC negyven éves

A Vivó és Atlétikai Club 1906-ban alakult. A századforduló éveiben a sportolás még elhanyagolt kultúrtevékenység volt, még kevesen ismerték fel, hogy az egész ember neveléséhez nem elégséges az értelem, a szellem és a lélek gondozása, hanem a test erősítése, az egészség előmozdítása is szervesen hozzátartozik. A fiatalok testi felkészültségének, a fizikum képességei fejlesztésének értékelése és megbebecsülése különösen kevés megértést talált a zsidóság körében, hiszen a „könyv népe” nem tartotta eszményéhez méltónak az olyan foglalatosságot, amely tanulmányaitól elvonja és új idők szelét hozza.

A „Makkabea” főiskolák és „Ivrija” középiskolák diákok egyesülete ismerte fel a sport lelki és testi nevelő értékét és tagjainak ösztönzésére alakult meg a zsidó társadalom testi gyakorlásának előmozdítására a Vivó és Atlétikai Club. Abban az időben még kevés sportegyesület működött és csupán egy-néhány sportág gyakorlására volt meg a lehetőség. A VAC kezdetben négy sportágat vett fel működésébe és csak labdarúgót, tornát, vívót, valamint birkózó-tréningeket folytat körében.

Már működésének első éveiben gondoskodott arról, hogy a testvéregyesületekkel a határon túl is felvegye a kapcsolatot. 1909-ben kiküldte Hamburgba vívóit és tornászait, 1911 és 1913-ban a wien-i Hakoah-hal mérte össze erejét labdarúgás, torna, vívás és atlétikában.

Az első világháború megszakította a biztató fejlődés menetét. A klub teljes tagállományára hadbavonult; óriási vérvesztéget szenvedett, számosan estek a háború örülétének áldozatává, közöttük a VAC elnöke, dr. Dömény Alajos; háborús sérülések következtében hunyt el az első főtitkár: Zsoldos Andor és a háznagya: dr. Déri Andor is.

A megfogyatkozott számban visszatérők hozzáálltak a klub reorganizálásához. Klein Elek ügyvezető, Szentes Dezső, Egri Elemér, dr. Jakobovits Sándor gyűjtötték össze a megmaradt erőket és néhány évi lelkes, szívós tevékenység árán lendületes sportmunka indult a VAC-ban, amelynek eredménye az volt, hogy számos versenyt nyert az ország legkiválóbb sportolói a VAC-ból kerültek és bajnokságok, vándordíjak, tiszteletdíjak

tömegét szerezték meg a Magendavidos emblémával küzdő versenyzőik.

A VAC labdarúgói az első osztályba kerültek és a nemzeti válogatott csapat állandó játékosai adta: Fischer, Grosz II, Haar, Breuer II, Havas, Lébi, Jocka, Enget, Hermann, Móra neve a legismertebbek közé tartozott. A külföld is szívesen látta a VAC csapatát vendégül és keresett márkát Lengyelország, Franciaország, Litvánia, Lettorság, Olasz- és Spanyolországban, Romániában a kitűnő VAC együttes.

(Folytatjuk.)

D. Z.

EGY elegánsan bútorozott utcai szoba egy ur részére kiadó. Damjanich-utca 58. főem. 4.

PERFECT főző mindenek bejárónő kisebb családnak ajánlkozik. VH., Szövettség-u. 26. I II. lépcsőház.

UJLIPÓTVÁROSBAN 12 év óta fennálló háztartási üzletünkhöz néhány ezer forinttal társat keresek 55-60 évig, kereskedő személyében. Bázisság is lehetséges. „Deportált özvegye” jellegre a kiadóba.

Király-, Holló-, Wesselényi-utca

környékén keresek üres utcai szobát fürdőszobával, konyhahasználat nélkül. Tűzbiztonság, fűtőrendszer. Guttman, Király-u. 34. I. 4.

KERESEK jól főző mindenest 2 személyhez, jó öltöztető, azonnali. Jelentkezés 6 óra után, Bohrer, Wesselényi-u. 6.

VIDÉKI urcsilánást hátrányos elhelyezkedést keres szívesen igénybe, megkötés, bizonyos utca. „Ok-levél” ápolás és gyermekgondozás” jellegre a kiadóba.

Különbejárati kétszobás bútorozott utcai szoba azonnali kiadó. Király-utca 13. sz. III. emelet 6. sz.

BÉCSI német levelező, perfect német gyorsíró elhelyezkedés, esetleg órákat ad vagy gyermekekhez bejárni. Grete Gersmann, VI., Izabell-u. 65. II. 14.

ELADÓ Balatonvilágoson 800⁰ területen álló (tető alatt) 5 szobás romvilla. Közvetlenül a vizparton, gát van. Érdeklődni lehet XII., Vöröshadsereg-ut 34/b. özv. dr. Varsány Mátyásnéval.

Az óbudai zsidótemplom

cím alatt ifj. Csemegi József tollából cikk jelent meg a székesfőváros kiadásában megjelenő „Budapest” c. havi folyóirat márciusi számában.

Ifj. Csemegi nagy felkészültségre valló szakértővel és a műértő tárgyilagos ítélőképességével ismerteti az óbudai zsidó templom 127 évvel ezelőtti építkezésének történetét és az idő vasfogja nyomán szükségessé vált 1900. évbéli első restaurációját.

A nyilas-német uralom és az ostrom következtében erősen megsérült és kifosztott templom második restaurálása során nyert a tanulmány aktualitást, amely azok számára, akik a régiségek iránt érdeklődéssel viselkednek, igen értékes adatokat és megállapításokat tartalmaz.

Nemcsak az akkori óbudai zsidóság nagyvonalúságának történeti dokumentálásaként érdekes, hanem a neoklasszikus építőművészet e nagyszerű és egyedülálló alkotásának ismertetése szempontjából is igen figyelemreméltó.

Az első restaurálás során új köntöst nyert a viharvert templom és ekkor kapta azokat a szecessziós díszítéseket, melyek zavarossá tették stílusának finomságát. A templom tetőzete azonban — és itt helyesbítünk kell Csemegi érveivel — nem változott a restauráláskor sem, mert megmaradt az eredeti vörösrézlelt. Ezt a vörösrézlelt az első világháború alatt a hitközség hazafias felbuzdulása az államnak ajándékozta hadi célokra és csak ekkor került a templomra a vasbádogtető.

A tanulmányhoz izléseken kapcsolódunk, egy a templomot ábrázoló multszázadbeli Vasquez-rézkaré és az utóbbkor romos templomrészek fényképmásolatai. Ebből a cikkből különnyomat készült, melyhez dr. Munkási Ernő, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának ügyvezető-igazgatója írt angolnyelvű előszót.

VÁNDOR ANDOR

A város központjában

egy vagy két rendes fiatal nő vagy férfi számára eszmény berendezett szoba kiadó. „Megbízható” jellegre a kiadóba.

Lakás kapható

2x2 szobás, modern, kényelmes, villában, gyönyörű, jóvilágú helyen, melegsz. és villamosok 6-7 pernyire. kb. 6-8 ezer forint helyreállítás. Jó állapot. Ellenében, szerződés. Levelezet. Zsidó családunk” jellegre a kiadóba.

Művészi szíremlékek

EICHBAUM MÓR ÉS FIA,
V., Rudoif-tér 3. (Margit hídán)

PARÓKÁK,

PÓTRÉSZEK

békebeli minőségben és kivitelen

ALTSCHÜLER E.

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

„Szabaduló asszonyok”

Írta: György Endre

A „SZABADULÓ ASSZONYOK” AT egy szabaduló asszony: Rudnó Teréz írta, aki kiszabadult ugyan a náciok halálos öleléséből, de nem szabadult meg a neki szánt sorstragédiától. Isten csodatételeinek révén többször is megmenekült a kesernyés és feldokkolató gáz berzippantásától, ami torkonragadta áldozatát és pillanatok alatt végzett a legrobosztusabb egyénnel is. Hiába kapkodott valaki „levegő” után, ez a levegő gázzal telített és fertőző volt, s minél inkább menekülni próbált a riadt test, légzőszerv, gége és tüdő, — annál több pusztító mérget szívott magába. Hiszen éppen az asszonyok tragédiáját harsogó könyvben olvassuk, hogy az öldöklési technika horogkeresztes nagymesterei olyan teherautót „szerkesztettek”, egyenesen a deportáltak elpusztításának megkönnyítésére, amelynek feneke automatikusan kinyílt, hogy így üzemszerűen, gyorsan és akadálytalanul szabadulhasson meg a maga terhéből. A teherautó a gázkamra aknája fölé gördült, ott kinyitották a kocsi alját és a benne ülők, állók, szorongók tömege egyenesen belezuhanott ebbe a pincszerű helyiségbe, amelynek föléle ugyancsak automatikusan zárult vissza és máris onthatták a gázt a csapok. Visszafelé innen nem volt út.

RUDNÓY TERÉZ, aki maga is végigjárta a deportált zsidó anyák, hitvesek és leányok tragikus szenvedésekkel teli útját, fel- és megszabadulása után közel két évvel baleset áldozata lett. A Dunába fulladt! Jött Pestre, hogy könyvének: a „Szabaduló asszonyok” —nak nyomdafestéktől nedves oldalait a szerző jogos örömeivel és büszkeségével meg egyszer „átnézze”. Meg akarta tekinteni tulajdon gyermekét, mielőtt engedni a bűnének és az olvasók meghódításának kiszámíthatatlan útjára. De rohanó szerző (aki úgy igyekezett, mintha csak megérezte volna, hogy leköszön a világról) és műve nem találkozhatott egymással. Rudnó Teréz olyan meglepő hirtelenséggel, annyira váratlanul és látszólag éppoly indokolatlanul zuhan bele a fagyos elmúlásba, mint könyvének egyik főhőse, Lulu, aki minden őt bekapni kész, csattogó fogveszedelemtől megmenekült, csak éppen a felszabadulást követő rémdrámától nem. Az író a tajtékzó, jeges habok nyeltek el, Lulut, a lelki nagysággá magasztosult nőt a kisvárosi Vadvirág utcából, huszonnégy órával a visszanyert szabadság után, amikor már csaknem a boldogság fénye cikázott át egész lényén, érte utól egy buta golyó. Ott

állt az új élet küszöbén, de ezt a kis deszkalépcsőt nem léphette át. Miért? Nagyon könnyű volna most afölött keseregni, hogy miért nincs soha százezreket, minden hiánytól, bajtól, panasztól mentes megnyugvás, miért mutatkozik csak kesveseknek és nagyon ritkán az élet teljessége? A kérdésre nem jön, nem jöhet sehonnan hiteles és kielégítő válasz. Tudomásul kell vennünk, hogy mindennek úgy kell történnie, ahogy történt. Egy asszony jött keresztül az aljánézott Németországon, átment az új gyűjtőtáborokon, amelyekben a nácioknak mutatták be a saját módszereiket; egy másik asszony pedig hajókázi akart a feldühödt Duna megáradt hullámain. Egyiküket a gyűlölet, másikukat a folyam szennyes sodra ragadta magával.

NYOLCSZÁZ FOGOLY NŐ kilődésán, bukdácsolásán, reménytelen reménykedésén, irigyzatos lelki fájdalmain és gyöttrő tépelődésén keresztül láthatjuk a Magyarországról és a világ egyéb tájairól elhurcolt asszonyok életét, ha ezt a lassu, de tudatos sorvasztást életnek lehet nevezni. A gördülékeny, sok helyütt komolyan drámai és izgalmasan érdekes könyv azzal az epizóddal kezdődik, amikor a nyolcszáz lekopaszott, ijesztős koravén, asztalszúrára fonnvasztott és füsseleány teremtést a holland határ közelében a német birodalom belseje felé hajtották, a Nyugat felől közeledő amerikai hadsereg elől. Utközben a máhát szállító kocsi egyik lóva kidőlt, helyébe két nőt állítottak be. A „Kobold” elnevezésű paripával együtt kellett kilométereiket futniok, miközben Johann, az SS-kocsis, kéjelegve, a sikerült ötleten, jókat röhögve, ostromozta a lovat, hogy mindgyorsabb rohanásra készítse a női segédparipákat. Boris, az egyik „ló” nagyot zuhant és holtan terült el. „A szőke leány szemét, mint a békáké, messze kint ültek a gödrükből, lilavörös arca krétafehér foltokkal volt tarka és duzzadt ajka közül, meg az orra lyukából fekete, alvadt véresomók estek elő.” Ennek vége! — állapította meg szakszerűen Johann és a testet nagy ivón az árokba dobta. Etel állt be Boris helyébe és az ember — meg a ló-vontatta szekér, nyomában a nyolcszáz zibáló tüdőjű nővel, újra ut-

nak indult. Sietni kell, mert kergéli őket a felszabadítók serege. Az állandó jelszó, ami a menetelések során folyton az én fülembe is dobolt: Vigyázz, mert halál fia vagy! „Előre, előre, futólépés! Aki lemarad, golyót kap. Aki hangos szót szól, golyót kap. Aki nem engedelmeskedik azonnal a parancsoknak, golyót kap. Aki kérdez, golyót kap!” Örökké ez az életvesztéses fenvegetés, ez a munióipazarlás! Pillanatra sem szűnő halálveszedelem közepette érkeznek meg 1945 husvétján Kaunitzba. A fogadtatás, a lakosság részéről olyan lelkes, amilyent náciaktól csak elvárhattak.

— Szépen kérjük, kis ivóvizet vihetünk-e a kútból? — Állanak meg egy szélestestű, szőke nő előtt alázatosan öten.

— El az ajtóm elől, mocskosok — kiált felémelt karral az asszony —, el innét, de gyorsan! Elszöknek a haragvó német asszonyokból. Halálos fáradtan ledőlnek. „A batyujukon felkisznek és olyan az arcuk, mintha száraz, hánthott fából lenne kifaragva. A szájuk körül van és a szemük gödre álom.”

HUSVÉTVASÁRNAPJÁRA érnek. Rudnó Teréz tökéletesen érzékelteti az ünnepre készülődő falu hangulatát: „A három ház kéménye gazdag füstöt önt, a meleg konyhák asztalán reggelit készítenek az asszonyok. Jó ünnepi reggelit. Az ablakok fényesek. Az ajtók kérédve csikorgognak. A középső házban két lány lép ki. Pípeskedve keresik fényes lakcipellőjükkel a száradó köveket. Egyforma sötétlők koszlím van rajtuk. Kihajtott fehér bluzzal...” Használó látvány engem is megakasztott, amikor tépett rongyainkban kifelé vándoroltattak az országból. Valahol Újpest táján jártunk, amikor körbe-körbe forgattak bennünket. Tőlünk megvonták a kényeret, a népek pedig államuk szolgálatkúszt. Amint így kígyóztunk a pestkörnyéki városok és községek utcáin, jóllehetően, fénvescípőjű leányok bukkantak eléünk. Bennem ágaskodni kezdett a kérdés: Vajjon az én leányom műféle lábheleiben bandukol az országuton? Mi védi attól, hogy a kövezet éles dardái véresre ne marják a talpát? Hyesmit érez és kérdez a szerző is. Száz halál ontanak a repülő gépfegyverei, de az éhségtől elesigázott nők mégis egy föld-

hányáshoz kuszának, megkaparják a vékony homokréteget és diadalittasan, mint aki új földrészt fedezett fel, elkiallják magukat: Marharépal „Folyik a nyáluk, harapják, rágják, nyelik...” Ő pedig így morfondíroz: „Hát mégis igaz, hogy ezek aiatl az esztendő alatt voltak otthonok, amikben családok éltek, férj, feleség, gyermekek együtt? A gyermekek iskolába jártak és dölben, amikor a harang szólt, a nagy asztal körbeülték és ettek? Együtt, mindnyájan? Igaz az is, hogy voltak szerle a nagyvilágban ágyak, rendes ágyak, matracsal, lepedővel és fejpárnával?” Igenis, voltak, de a kétségbeesett, kétkedő kérdések azért jogosultak. Ertenő azonban csak azok értik, akiket szétziláltak, akiket mesterségesen, gonosz kézzel elválasztottak egymástól, akik ennek következtében nem ülhették körül az összetört családi asztalt és akik matracos, lepedős, párnás ágyak helyett pajták, szerlésőlak, padlások, tégláigető kemencék, valyoghól vert sáros, vagy betonból öntött kőkemény padlófaját dögöltek.

MIRE VÁRTOK? Itt vannak a Tommyk! — rikoltotta az egyik nő, aki hosszú ágat hasított, fehér rongyot kapott elő — biztosan az ingét — és reáköltötte. Az asszonyereget gyöttrő, gyalázó SS-őrök és katonák ekkorai elhantak. Szerencsére arra sem volt idejük, hogy a géppuskákat az őrizetükre bizott asszonyok ellen fordítsák. Hogyan következett be a szabadulás mámorító pillanata?

„A nyolcszáz asszony reszkető testtel, szédülő fejfel odaesik a gépekre, feldokolva sírokn, meg nevetnek. Soványak, piszkosak, zokognak és kacagnak mégis ezek az olajfoltos, rongyes ovedralha öltözött, csunya és furcsa emberek. Rövidhajú, borzas fejükről lekapkodják a farsangl sapkát és hogy soványujju kezük azonnal a hajukat igazgatja, hát kiállni kezdenek a katonák: — Nők, ezek nők! — Pílmunkotok alatt tászkák nyílnak meg, zsebek, ládák, repül ki belőlük a csokoládé, cigaretta, tej, konzerv, hús konzerv, cukorka, vajkonzerv, őszibarack-konzerv, narancs, citrom, hófehér kalácsok repülnek, meg takarók, szappanok, törülközők, harisnyák, trikóingek; csuklanak meg a sirástól, de nevetnek mégis. Teremtől, hát ez is lehetséges? ... És mindenki, ott, ahol éppen állt, leül, tele az ölük fehér kalácsal, bicskák kerülnek elő, bontják a konzervdobozokat, egyikben sajt, a másikban hús, a harmadikban csirkesült nyelvény, kárma; az arcuk már zsirtól is mocskos, lassan pirulnak ki a sárga arcok, a szájukról méz csöppen, ragadós ujjukkal a dobozokat tisztítják, üres skatulyák repülnek a levegőbe, szájak mozognak, a szemük az élvezetből félig hunyva. Esznek.”

Milyen nagy, sző, mekkora

KIVÁNDORLÓK!

UTLEVÉLKÉPEK, gyorsan olvasón és jól HUNYIA, Somogyi Béla-ut 6. (Kossuth Lajos-u. mellett)

esemény ez: Esznek, Ehetnek. Van mit enniük. Ehezni már, vagy sokra becsülni a kulináris örömeiket? Akkor tudod mi az, hónapokig tartó koplalás, éhhalálra ítéltség, egy-egy tányérnyi mosogatóvíz-színi és mosiékizd Suppe után enni!

(Folytatjuk)

Farkasházy Miklós linóleum-metszetei

Most jelent meg az *Officina* kiadásában Farkasházy Miklós-nak, a kitűnő festőművésznek 20 lino című gyűjteménye, amely méltán a magyar művészeti élet jelentős eseményei közé tartozik. Farkasházy, a színek mestere bebizonyítja ezekkel linóleum-metszetekkel, hogy nemcsak festői értékeivel emelkedett az első vonalra, hanem grafikai műveltségével is. A fekete-fehér-vonal és tónus linóleum-metszetekkel szinte olyan hatást tud elérni, amilyet akar. Meglepő a *temagardagsága*, a *Munkábanemők*, a *Szerelen*, a *Jaj*, a *Töprengő*, a *Zenebőhők*, a *Fragmentum*, de a metszetek mindegyike is a kitűnő festő-grafikus sokoldalúságát manifestálja. Bizonyosra vesszük, hogy Farkasházy Miklós husz grafikája — a nemes egyszerűségű és az alkotáshoz méltó mappában — eljut a művészet élvezetnek és a képek rajongóinak szélesebb köréhez. Egy-egy kép pedig, kiemelve a mappából, örömet okoz majd kerethehelyezve a lakások falán.

(S. E.)

KEBÉSEM férjemet,

Reich Kálmán debreceni lakost,

Született 1892. 1945 április 9-én Bergen-Beisenben volt. Állítólag még szabadság után is. Ha valaki tud róla, értesítse családját, Reich Kálmánét, Debrecen, Pásti-u. 2.

TALESZ, T'FILIN

mezusa, cirem, megile és háber könyvek. VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS. Jóhíre: Itt állás-készítést vállalom. UNGAR MÓR. Király-utca 17., kapu alatt vagy I. emelet 4.

A pontos megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
minden elintézés — (Éjjel-nappal)
Óránként 8 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-393

Órát, ékszert
legolcsóbban
Klejn Lászlónál
Dob-utca 19

A „diplomás század” mártirjainak temetése

Pusztavám mártirjainak, az ugynevezett „diplomás század” 212 tagjának földi maradványait hazahozták és vasárnap, április 13-án temette a rákoskeresztúri zsidó temető hős parcellájába a bajtársi kegyelet.

A „diplomás század” tagjai orvosok, gyógyszerészek és mérnökök voltak, legtöbbször, mint az előző háború emléklapja tisztja „kivételzett” volt. Ez azonban nem jelentette azt, hogy akkor, amikor a legnagyobb hány mutatkozott orvosokban, gyógyszerészekben és mérnökökben, valóban kivételzett bánásmódban részesültek volna, hanem éppen ellenkezőleg azt, hogy kivétel nélkül kegyetlenséggel bántak velük szadista rabszolgák. Iszlámban, pajtkában tartották őket, majd Szálasi hatalomátvételé utáni napon, október 16-án, a Vörös Hadsereg diadalmas előnyomulása folytán nyugatra szoruló nyilasok felszólítására a Pusztavámon állomásozó SS briganták a falu szélére hajtott diplomás század tagjaival megásátták sírjaikat, azután sortűzzel végezték ki őket. De nem elegendtek meg ennyivel. Szerencsétlen áldozataik fejét bunkókkal verték szét, úgy, hogy a speciális talajvizonyok folytán épségben maradt mártírok tetemeit lehetetlen agnoszkálni. A század tagjai közül csak nyolc maradt életben, akiket a község néhány lakosa saját élete kockáztatásával bujtatott el.

A 212 mártírt a magyar tudományos élet halottjaiként ünnepli a szertartással temették el. Végzettségükön megjelölték az egyetemeket, a kormány, a honvédelmi minisztérium, az orvos-, gyógyszerész- és mérnök-szakszervezetek, a pártok, a zsidó intézmények képviselői.

A katalfalkon nyugodt, koszorúkkal borított jellekes koporsó körül honvéd. és rendőr-diszszázad állt őrt. A koporsó előtt két fekete párna feküdt. Elővult tisztisapka az egyikén, kiltünetések a másikon.

A szertartás *Linetzky Bernát* főkantor szíveke markoló gyász-énekével kezdődött, majd *dr. Katona József* pesti rabbi mondott megrázó erejű gyászbeszédet.

— Hivatásteljesítő orvosoktól, mérnököktől és gyógyszerészek-től búcsuzunk — mondotta —, akik megártották esküjüket, mert a zsidó hivatásteljesítés

eszménye élt a lelkiükben. Majmonidesz, a zsidó bölcse és orvos mindennap, amikor elindult hivatala teljesítésére, gyógyító útjára, így fohászzkodott: „Uram Isten, engedd meg, hogy embertársaimban ne lássam a jót vagy gonoszt, az ártatlant vagy a bűnöst, a barátot vagy az ellenséget, hanem add, hogy az emberben — csakis az embert láthassam mindig.” Ők hivatali teljesítésükben mindig csak azt az embert látták az emberben és azt az embert akarta megsegíteni, megalázni, megcsufolni bennük az a démoni szellem, amely először megbélyegezte, azután a gyűlölet tébolyában megölte őket. Zsidó mártírok, a megbélyegzés és megalázás nem ért célra, mert ti vértanú-áldozatosságotokkal azt az eszményt valószínűsítettétek meg, amelyért éltetek, az embertelenségben felmutattátok az örök, igaz embert. A ti mártíromságotok gyógyítsa meg a gyűlölet beleegységében szevedőket és az emberiség erkölcsi megtisztulása hozzon megnyugvást a gyászolóknak, akik veletek mindenütt ket elvesztették.

Dr. Benedek László igazgatófőorvos, a Pesti Izr. Hitközség előljárósága nevében búcsuzott a mártiroktól.

A József Nádor Műgyógyintézet nevében *dr. Csűrös Zoltán*, a Műgyógyintézet rektora többek között a következőket mondotta: „A fehér ember méltóságát megaláztatva gyilkolták le a futószalagon gyártott, uniformizált gyilkosok a tudomány embereit, akik az Alma Materben tett fogadalmukhoz híven akarták köteleességeiket teljesíteni. Ami Pusztavámon történt, örök szégyene marad a civilizált emberiségnek. Minden örökkel azon kell fennnünk, hogy ezek a borzalmak soha többé ne történjenek meg. *Dr. Eckhardt Ferenc*, a Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karának dékánja beszélt ezután: — A mi feladatunk — mondotta — úgy nevelni az ifjúságot, hogy ne fáj vagy felekezett szerint osztályozza embertársait, hanem az örök humánus törvényeit követve egyformán tisztelje és szeresse minden felebarátját. Hiszem, hogy ezt a hivatásunkat maradéktalanul fogjuk teljesíteni.

Ezután *dr. Merényi Gusztáv* orvosvezérőrnagy a kormány, a honvédelmi miniszter, *dr. Bán*

Imre az orvosszakszervezet, *Lowitzky Mihály* a mérnökszakszervezet, *Márkus Dezső* a gyógyszerészek testülete és a Szociáldemokrata Párt, *dr. Szántó Endre*, az OTI orvosi tanácsának elnöke a Kommunista Párt részvételét tolmácsolta, majd *dr. Csaba József* az orvos-század parancsnokhelyettese, *Boros István* gyógyszerész a gyöngyösi musziszervezetek nevében búcsuzott a mártir bajtársaktól. *Martos István* a Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezete nevében beszélt. *Kádár László* alelnök a Munkaszolgálatosok Antifasiszta Szövetségének azt a fogadalmát hangoztatta, hogy mindent el fognak követni, hogy a munkaszolgálatos bajtársak valamennyi gyilkosa elnyerje méltó büntetését. Végül *dr. Morgenstern Benő* lelkész-százados mondott imát a mártirokért.

A gyászbeszédet elhangzása után honvédek, rendőrök és munkaszolgálatos bajtársak voltak vállukra a koporsót a megindult a menet, hogy a hős parcella mártírsíroktól sűrűn szegélyezett hosszú útján ahhoz a 25 méteres sírgödörhöz érkezzenek, amelyben már örök pihenőhelyén a keitőszázitizenegy pusztavámi mártir várta 212. bajtársát. Megrendítő látvány volt, amin a hosszú uton tragikus némaságban haladt a menet. Elől egy bajtárs vitte a fejét, utána egy honvéd az elővult tisztisapkát, egy rendőr pedig a kiltünetéseket. Ezután hozták a koporsót, amely mögött a rabbi, a főkantor a kórossal s a hivatalos kiküldöttök haladtak. A menetet a hozzátartozók végeláthatatlan tömege zárta be, akik mély fájdalomba roskadtan kísérték utolsó útjukra szeretteiket.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

A IX. KERÜLETI, Tompa-utcai Orth. Templom (IX., Tompa-utca 17.)

pályázatot hirdet egy kántori alkalmazásra

Nevezett Baikkeure is legyen. Csakis orthodox ember jöhet figyelembe. Jelenkezés a reggeli, vagy az esti imádkozásnál a templomban. A vezető seg.

A bajai izr. hitközség pályázatot hirdet

előimádkozó-metszöl

állásra. Fizetés meggyezés szerint. Utakozást megkértem. Pályázatokat május 15-ig kérünk. Bajai izr. hitközség.

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22. SZ.

ORTH. KÓSER

CUKRÁSZKÜLÖNLEGESSEGEK BÉKEBELI MINŐSÉGBEN

Az orth. rabbi felügyelete alatt

Megrendeléseket kérjük már most megfogyeztetni!

ÁGYTOLL ÉS PEHELY nagy választékban, legjobban, legolcsóbban
GEISLERNÉL Thököly-ut. 22. (Keltai pályaudvarral szembe)
Hlg. ágytoll gőztisztításal

Hirek Palesztináról

Ben Gurion nagy beszéde a politikai helyzetről

A közeledő rendkívüli UNO-ülés előtt mind határozottabban kezdenek kialakulni a Jewish Agency új politikai feladatának körvonalai. Politikai kampány indul meg a világ közvéleményének felvilágosítása céljából; ezen hite elvi indokait Ben Gurion hatalmas beszédében tárta fel a Vaad Leumi, a Palesztinai Zsidó Nemzeti Tanács ülésén. Ez a beszéd mindegy beindította volt a Jewish Agency „UNO munkájának”. Ben Gurion beszámolt a január-február havi katonai tárgyalásokról, amelyekből azt a tanulságot szűrte le, hogy Anglia Palesztina-politikáját nem az Ország, vagy a zsidó nép érdeke, még csak nem is az arab nép törekvései határozták meg, hanem kizárólag a brit impérium szempontjai. Bevin politikája a zsidóság szempontjából még veszélyesebb, mint a Fehér Könyv, mert célja a zsidóságnak, mint népnek a megsemmisítése. Bevin Palesztinát második Máltává kívánja kicépíteni és ezért nem törekedik olyan megoldásra, amely a zsidó-arab ellentétet megoldaná. Ezek fenntartása a jelenlegi angol kormány számára kívánatosnak tűnik. „A Palesztina-probléma most az Egyesült Nemzetek szerencséje

elő kerül, ahol mi mint vállalkos és nem mint védekezők fogunk megjelenni. Vádoljuk Angliát a zsidó és faji megkülönböztetések alapuló kormányzat miatt, amit Palesztinában megvalósított. Ez a kormányzat közvetlenül és közvetve zsidók létezésének mártírjumaért felelős. Olyan kormányzat ez, amely terroristákat támogat és terroristáktól kap támogatást. A világ még nem tudja, milyen szegényesek uralkodnak oszloftól meg Anglia Palesztinában, de most feltárjuk sebeinket. Es mégis illuzionistáknak lépünk az UNO elé, mint amelyről tudjuk, hogy még nem rendelkezik elég gyakorlati igazán lényeges, sokrétű nemzetközi kérdések eldöntése terén. Palesztina sorsát nemcsak mi határozzuk meg, de nekünkünk sem, semmilyen testület sem határozhat. A Jisuv nem fogad el olyan határozatot, amely akadályozza a szabad bevándorlást és letelekezést a szabad országépítő munkát. Minden nehézség, ellenére remélem, hogy a Zsidó Állam még a mi életünkben létrejön. Nem látom más utat, hanem a közeljövő programja.” Ben Gurion feltűnően harcias beszédét részben

a közeledő rendkívüli UNO-ülés,

részben pedig Bevin külügyminiszter új zsidóellenes akcióit tárgyaljuk. Mint ismeretes, az UNO tiltakozása az angol megbízott kérdésére és a nagy hatalmak beleegyezése után elküldte az UNO-ban tömörült 55 államnak a rendkívüli ülés meghívóját. Április 13-ig már megérkezett huszonegy beleegyező válasz és nem kétséges, hogy a még hiányzó és szükséges négy válasz is megérkezik és sőtmi akadály sem lesz a rendkívüli ülés megtartásának május első felében. Ezen az ülésen többnyire csak azok az államok vesznek részt, amelyeknek a képviselői amugy is Amerikában tartózkodnak. Az ülés költségei így is félmilliárd dollár rendkívüli megterhelést okoznak az UNO költségének. A konferencia — most már több, mint valószínű — csupán egy újabb ténymegállapító bizottságot küld ki jelentéssel javaslatokkal. Az eddigi bizottságokkal szemben az új vizsgáló testület főfeladata a nemzetközi észetételéből következik. E bizottság jelentései alapján szeptemberben a teljes ülés már közvetlenül a megoldási javaslatokkal foglalkozhat. Az amerikai kormány most azt kéri Angliától, hogy az UNO döntéseit már eleve kötelezőnek tekintse a maga számára és ne vessen el azokat az angol-amerikai vegyes bizottság javaslataihoz hasonlóan. Az

amerikai aggodalom jogos, mert egyes angol körök kezdik azt az álláspontot hangoztatni, hogy az UNO nem hivatalos jogkörű a Népsszövetségnek, amelyről Anglia a palesztinai mandátumot kapta. Anglia a nemzetközi politikai helyzet józan mérlegelése után nem tagadhatja meg az UNO kompetenciáját és így annak döntéseit sem.

Az UNO és a Jewish Agency

Az UNO a Jewish Agencyvel mint nem hivatalos kormányzati — csak bizottság — útján fog érintkezni. A teljes ülésben a zsidó álláspontot az USA megbízottja közvetíti. Természetesen az Egyesült Államok képviselője csak azt az álláspontot teszi magáévá, amelyben az összes zsidó szervezet megegyeznek. Két ilyen követelés van, amelyben minden zsidó világszervezet egyetért: a nagymértű bevándorlás és a korlátozásmentes zsidó országépítés. A Zsidó Állam, vagy a felosztás tekintetében az USA kormánya csak akkor alakít ki álláspontot, ha azt egyetemes létrehozott terv alapján éri. A Jewish Agency a belsei kongresszus határozata alapján a Zsidó Állam megalkodását fogja kérni. taktikai okokból azonban előszörban a mandátum teljes megvalósítását követeli; mert ez egyet je-

lent a szabad bevándorlásról és földvásárlásról. Az USA érdekes támogatásának az előzetes biztosítása azért nagyfotossága, mert

Bevin új zsidóellenes intézkedései

éppen a mandátum kötelezett-ségeinek a tökéletes tagadását jelentik. Ez azonban nem csoda, mert a jelenlegi angol külügyminiszter többször kijelentette, a mandátumot nem tartja érvényesnek, mert annak rendelkezései — szerinte — már nem valósíthatók meg. Pedig ezen rendelkezések lényege a szabad bevándorlás és földvásárlás — azok az érdekek, amelyek az USA hajlandó támogatni; és amelyeknek megvalósítását a J. A. már az „átmeneti időszakban” is követeli. Bevin új jegyzékkel fordult a francia, olasz és svéd kormányhoz, hogy halékonyan akadályozzák meg országukból illegális bevándorlókat szállító hajók indulását. Bevin jól tudja, hogy a közeli hetekben az alijah eddig még soha nem látott méretekben fog megindulni. A tavaszi kedvezőbb időjárás megkönnyíti a kis hajók útját a tengeren. A D. P. táborok lakói tudják, hogy az UNRRA júniusban befejezi működését és egyelőre még körvonalaiban sem látszik az az új szerv, amelyik gondoskodna a táborlakók szükségleteiről. Hymódon érthető, hogy mindenki indulásra készen áll a táborokban és a Palesztinába igyekezők mindegyike az UNO döntése előtt akar az Országba jutni, mert alijahjukat nem kívánják függővé tenni egy még bizonytalan kimeneteli UNO üléstől. Bevin a kétségbeesetteknek ezt a hatalmas hullámát diplomáciai közlekedésekkel akarja távol tartani Palesztinától, mert tudja, hogy ha egyszer a bárkák elindulnak, az angol hadihajók készség sem elegendő az áradat feltartóztatására. Az eddigi tapasztalatok alapján nem valószínű, hogy az érintett kormányok hajlandók lennének eleget tenni Bevin minden embe-riességet nélkülöző felszólításának. Bevinnel egyidejűleg a palesztinai kormány is számos zsidóellenes intézkedést hozott.

„Nyugatos arabok“

Özönlik el Palesztinát, akik a hitleri Németországból térnek vissza. A kormányzat ahelyett, hogy letartóztatná, Állami hivatalokba helyezi el őket, mert ezektől remél támogatást a

zsidóellenes rendelkezések végrehajtásakor. A kormányzat megtiltotta a mufti életét ismertető angol nyelvű könyv bevitelét Palesztinába. A mufti külföldben — az ellentétek mind erősebb kifejlesztése érdekében — kezd persona grata lenni. Nemcsak, hogy megtiltják a mufti fasizista művét ismertető könyv bevitelét, de egyenesen bántóitást adnak a mufti irányítása alatt álló Palesztinai Arab Főtanácsnak, amely most, hogy irányítójahez közelebb legyen, Kairóba tette át székhelyét. Az arab világ egyébként nem egységes. Az arab államok egy része Ibn Szaid vezetésével álló Nagy-Szíriát kíván, amelyhez kapcsolódik a palesztinai arab részt is, mások a muftit támogatják egy fasizista arab főb. kialakítását célzó munkájában.

Kulturális kapcsolatok Palesztina és Magyar-ország között

Mint ismeretes, a magyar kormány még januárban a kulturális kapcsolatok előmozdítása céljából dr. Scher Tibor rabbit, mint a kormány kulturális megbízottját Palesztinába küldte. A magyar kulturális megbízott Palesztinában azonnal munkához látott és ezen munka első eredménye az a sürgöny, amit Ben Zwi, a Vaad Leumi elnöke küldött a magyar közoktatásiügyi miniszterhez: „A magyar kormány azon törekvése, hogy kiépítse a kulturális kapcsolatokat a palesztinai zsidósággal, igen szíves fogadtatásra talált a Vaad Leumi részéről és azonnali visszhangot kapott a nagyközönség körében is. Különösen értékeljük a magyar kormány azon készségét, hogy lehetővé kívánja tenni a budapesti egyetemen a modern héber nyelv tanulását. Örömmel vártuk meg ennek a lehetőségeit dr. Scher Tiborral, amint hogy érdeklődéssel olvastuk a kultuszminiszter úrnak Patai doktorhoz írott levelét is. Ertesülésünk szerint Scher doktor felvette az érintkezést a héber egyetemmel is, ahol most vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy a British Council mintájára miképpen állítsanak fel egy magyar intézetet. Ben Zwi, a Vaad Leumi elnöke.”

Scher dr. három hetenként tart hébernyelvű előadást a jeruzsálemi rádióban és állandó érintkezésben áll a palesztinai héber-sajtó képviselőivel.

(GELLÉRT)

Weisz Márton orth. római

penstője

Hajduszoboszió

a hajduszobosziói rabbiág felügyelete alatt.

A fürdő főbejáratával szemben 1. Eledus, gyönyörű, parkírozott kertben.

Modern, folyóvízes szobák, Előrendű, békebeli ellátás, OLCsó ÁRAK.

Május 1-től nyitva!

Érdeklődni: ROSENTHAL ÉT. FEREM. (WEISZ MENDEL.) Budapest, Vécseleányi-utca 18. Telefonszáma: 229-356.

A varsói gettó hős martirjai

A lengyel-zsidó deportáltak budapesti bizottsága április 13-án gyászistentisztelet keretében emlékezett meg a varsói gettó 1943. évi mártirjairól. A Rumbach-utcai templomban tartott gyászünnepén megjelent a budapesti lengyel követ és a követség tagjai, a honvédelmi minisztérium képviselője, a lengyel konzulátus képviselője, a Pesti Izr. Hitközség részéről a templomelöljárók és nagyszámú hívő közönség. Löwy főként gyászenéke, a kórus közreműködésével vezette be a gyászünnepet. A papi gyászbeszédet dr. Fischer Benjámin főrabbi tartotta.

A kegyelet, a tisztelőt és a legszentebb fájdalom érzéseit — úgy mond — hoztuk Isten házába, hogy áhítatos megemlékezéssel hódoljunk annak az örökké emlékeztető mártírságnak, amelyet zsidó testvéreink sok tízezrei a varsói gettóban négy évvel ezelőtt, halált megvető küzdelem közepette elszenvedtek. Az emberi műveltség kivétel nélkül barbárok mint annyi más védtelen, teletel zsidó tömeget, ezt is könnyű szerrel vették lemezáról. De a varsói gettó kapui előtt legendába illő hősiesség ellenállással találkoztak. Az életükért és családjuk életéért küzdő ifjú zsidók, kiket a patrióta érzésű lengyel harcosok földalatti szervezete is segített és különféle utakon fegyverrel ellátott, oroszlanbátorsággal védtek szüleiket, testvéreiket, gyermekeiket. Utcaróit-utára, háziról-házra folyt a szörnyű egyenlőtlen küzdelem, míg tengernyi vér árán a kannibáli gonoszság legyűrte a vértanúk hősiességét. 60.000 drága zsidó élet esett az örjögő kannibálizmus áldozatául, ennyi drága lélek magasztosult fel a százczerek és milliókkal együtt, nyerte el a vértanúság fénykoszorúját és lépett be a „Szentek és Tiszta” seregibe, kik a azó legvalóságosabb értelmében „Életüket adták oda Isten nevének megszentelésére.” Semhol sem mutatkozott meg a polgártársaitól elhagyott, többszörszen elárult és a halálba kergelt zsidóság vértanúsága oly hősiessé, mint a varsói gettóban. Ez a haláltmegvető bátor önvédelmi harc szinte egyedül áll a zsidó mártírium kétezer éves történetében. A mélyszégyen kegyelet és a szent fájdalomhoz, mely a borzalomnak tulajdonított, járul még a büszkeség érzete is, a zsidóság és egyszersmind az emberiség vértanúinak emlékeztetésén.

A sok tízezer és velük együtt

a sok százezer, meg millió vértanú kiömlött vére — figyelmeztetett a szónok — kell, hogy buzdítsa a maradék zsidóságot önmaga iránt való hűségére, de kell, hogy emlékeztesse a testvéreiket is az emberiség kötelezettségeire és a világ jövőd sorsának intézőit nagy feladatokra: az igaz szabadság, a jog és igazság és a béke biztosítására. Az „Av

horachamin” ima után a lengyel bizottság részéről dr. Vergesslich mondta el lengyel nyelven a varsói gettó hősi harcainak megrázó történetét.

Az identitástelét végezve a lengyel követ bensőséges köszönetet mondott dr. Fischer Benjámin főrabbinak felkes és megható szavaiért és mély tisztelettel nyilvánította a főrabbi és a zsidó felekezet iránt.

A szovjet-jiddis költészet

Fontos esemény volt az az irodalmi matiné, amelyet a Pesti Izr. Hitközség kulturális bizottsága rendezett vasárnap délelőtt a Fürst Sándor-utcai kulturálisban, mert ez volt az első személyes találkozója a magyar zsidó közvéleménynek a szovjet-zsidóság irodalmával.

Ennek a jelentőségét domborította ki megnyitó beszédében Stöckler Lajos a Pesti Izr. Hitközség elnöke, aki bejelentette, hogy „ez az előadás az első lépés azon az uton, amelyet a magyar és szovjet zsidóság közötti kapcsolatok kiépítése terén megtettünk, de amelyet megteremtési és továbbépítési szilárd elhatározásunk. Harminc évvel ezelőtt el voltunk zárva az orosz zsidóságtól, most a falak leomlottak és mi kezdetünk szovjet zsidó testvéreinkkel.” Stöckler Lajos beszédét dr. Davidovics Sámuj tolmácsolta orosz nyelven.

Ezután Vihar Béla tartotta meg előadását a szovjet-jiddis költészetéről. Egy új, edig ismeretlen területre vezetett el, bátor, kezdeményező lépésekkel hallgatóit a szovjet-jiddis költészet világába. Magyar és világirodalmi perspektívából szemlélte a szovjet-zsidó költők munkáit. Érzékeltetve, hozta közelebb ezt a világot a magyar zsidósághoz. Hiteles részletekkel, szovjet-zsidó költők műveiből vett szemelvényekkel idézte meg azt a nagy átalakulást, amelyen a cári zsarnokságból a szocializmusba állt zsidóság keresztül ment. Frug, Salom Aléhem Perecz neveit ismerjük eddig. Vihar Béla elvezette hallgatóit Quittkó, Talajajevszky, Pfeffer, Markis, Finenberg, Kusnrov világába. Elmondta, hogy a sztálini alkotmány nemcsak hogy megengedi az eredeti és sajátos zsidó népiesség és kultúra megtartását, hanem miként a Szovjetunió többi népével is teszi, támogatja és elősegíti ennek az izmosodását és megőrzését. A szovjet-jiddis költők verseiből megismerjük a szocializmusban megújult zsidó nép életét, — fejezte be költői hív-

vel és lendülettel megfogalmazott előadását Vihar Béla.

Vihar Béla előadását Palotay Erzsébet és Ascher Oszkár illusztrálták mély átéltéssel előadott szavakkal. A verseket Kardos László, Komlós Aladár, Vihar Béla ültették át művésziessé magyar nyelvre. Markó Eta szovjet-jiddis dalokat énekelt Kelen Hugó feldolgozásában, zongorán kísért Kelen Rózi. Prokofjev jiddis témákra írt nyitányát és A. Krein „zsidó vázlatait Radnai Rothfeld Gábor, Rényi Albert, Lukács Pál, Dénes Vera, Balassa György és Fraknóti Károly adták elő tükéletes művészi összjátékkal.

Ez az előadás, amelynek megrendezéséért Stöckler Lajos mondott köszönetet, nagyfontosságú kulturális esemény volt a magyar zsidóságnak. A kultuszminisztérium képviselőjében Bassola Zoltán, a szovjet sajtó képviselőjében Quint százados, a P. I. H. képviselőjében Domonkos Miksa ügyvezető, a Zsidó Világkongresszus képviselőjében dr. Geyer Albert, a Magyar Irók Szövetsége képviselőjében Gergely Sándor jelentek meg.

G. — S. —

Lilly női DIVATSZALON
EREDETI AMERIKAI DIVATTEVÉK

Blouse különlegességek

FORRÓ ALADÁRNÉ

a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője

IV., Petőfi Sándor-u. 2. lételelet

UTAZIK?

Böröndük, relikviák, oktatások és mindenféle díszmunkák, nagyban és kicsinyben. Krausz Géza, Budapest, VIII., Rákóczi-ut 13., udvarban.

Autó, motorkerékpár

és mindenemű alkatrészek villamosági cikkek vétőle — eladása

személy fuvarozások vidékre is, esküvők személykocsikkal

Enyedi György

VII., Király-u. 49 Nagyatyó Szabó-u. 23

Telefon: 221-284

SZOMBATTARTÓ CÉG

Tervpályázati hirdetmény

A Miskolci Orth. Izr. Anya- hitközség mártirjainak emlékére romtemplomának „Mártírok Emléktemplomává” való átépítésére

nyilvános tervpályázatot hirdet

Részletes pályázati feltételek a Miskolci Izr. Anya- hitközség központi irodájában, Deák-u. 13. kaphatók. Elnökség

Amerikába

akar utazni?

Ugy az átadó

üzletének

üzemének

eladását

FELLNER PETER

gyorsan intézi

Szt. István-kr. 30.

(Marx-térnél)

Új telefon: 129-792.

VENDÉGLŐ,



kávéházi berendezések, székek, asztalok olcsón. Tel.: 130-274 Népszínház-utca 31.

Adler sarkó Somogyi 7

AZ UDVARBAN

Hozott márványlapok vétele és vállalom. SZOMBATON ZÁRVA.

Héber könyvek, Talsz, T'filin

Jahrzeit-tábla készítését vállalom. MEISELS KÖNYVEK-RESKEDŐ, VII., Dob-utca 13. VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS.

Jó és olcsó fafüggöny-

tartó, sín és görögvel. Folyó-méter: 27 Ft. Képhezetek nagy választékban. Telefon: 224-288. Bethlen Gábor-utca 7.

Üveges munkát

hatósági áron vállalom.

Bethlen Gábor-utca 7. Telefon: 224-288. Képhezetek nagy választékban.

Székelty Emil

ékszerész Rákóczi-ut 26

Brilliant, ékszer, aranyat, ezüstöt, órákat vesz, cserél és elad.

URIASSZONY egyszemélyes háztartásban izr. nő keres. Lakást és ellátást ad. Nagymező-u. kilenc, földszint.

Engländernél ismét kapható

kizárólag a főüzletben

orth. kóser fűszerárú és jóminőségű borok

ENGLÄNDER sütőde, Karácsony S.-u. 1 (Teleki-tér sarok)

Wehner Géza halála

Rövid szenvedés után elhunyt Wehner Géza orgonaművész, aki a Pesti Izraelita Hitközség Dohány-utcai templomában 36 éven át működött mint orgonamester. Temetésén a Pesti Izraelita Hitközség képviselőiében Demónkos Miksa ügyvezető jelelt meg, aki sirjának a következő szavakkal bucsuzott tőle:

— Most, hogy az Ur szolgálójának ajkáról ellángzott a Miatyánk — mondotta —, egy másik egyház is bucsuzik a nagy mestertől, aki a Dohány-utcai zsinagóga orgonájánál ült egy emberöltőn keresztül. Művészileg a hívők tízezrét győztette el a zenei szívekkel, keze alatt ősi szólitárok szóltak meg és az orgona hangja közben buzgó fohások szálltak isten trónusa elé, aki mindnyájunk Atyja. Csak akkor hallgatott el az orgona, mikor arpdásávos gyilkosok szuronyai esilögtek templomainkban és ezrével szorongtak hittestvéreink a nagy zsinagógában.

A Pesti Izraelita Hitközség előjárósága és minden tagja, a Dohány-utcai főtemplom közönsége nevében mondok utolsó istenhozzádot Wehner Gézának.

Felhívás. A VAC jubileumi bizottsága az egyesület 40 éves, fennállásának megünneplésével kapcsolatban felhívja régi sportolói vagy azok hozzátartozói, hogy címeiket azonnal közölni szíveskedjenek. (Vívó és Atlétikai Club VII., Erzsébet-körút 26. Tel.: 422-596. d. u. 6-8 óra között.)

Keresik egy fiúcska szüleit. A pesti gettóból a miskolci állami menhelyre került egy ismeretlen nevű zsidó fiúcska, kb. 3-4 éves, akit mostanáig egy keresztény család gondozott, a gyermek szöke, kékszemű. *Keressék szüleit.* Ady Endre u. 22. gyermekotthon.

Középkori asszony felnapra gyermek mellé ajánkozik. Szíves vánszolt "Szegény" jellegre a kiadóba.

Középkori jobb háztartásból 3 éves aranyos kislányhoz felvennék. Angolul beszélni előnyben. "Intelligens 45-ig" jellegre a kiadóba.

Asztaló beteghez, vagy kezelését váróknak, háztartási mosás, foz. és. uék Bella, Nagyfüvös-u. 28. I. 17.

MAGANYOS háztartást vezetők, főz. és. anyakeverési, étel, pán. (Munkaügyi) (Gyógyászati) munkát vállalnak, csinos, egyedülálló asszony. "Gépirni tudók" jellegre a kiadóba.

HÁZVEZETŐNÖT keresek kóser konyhához. Adler Izidor, Nógrádbercel, Érdeklődni Márkusz, Bpest, Király-u. 11. III. emelet.

Valuta áttutalási lehetőség külföldön élő hozzátartozók részére

Dr. Görög Frigyes, a magyarországi Joint-szervezet elnöke, amerikai tárgyalásai során a Joint newyorki központjával megállapodást létesített, amelynek értelmében a magyarországi érdekeltek, külföldön élő hozzátartozók részére létfenntartási célból valuta áttutalásokat eszközölhetnek. Ehhez a megállapodáshoz most a Ma-

gyar Nemzeti Bank hozzájárult. Értesítésünk szerint az említett áttutalásokat, amelyek a mindenkori hivatalos árfolyamon nyerne elszámolást, az Országos Zsidó Segítő Bizottság Külföldi Osztálya, (Budapest, V., Sas-utca 16.) honyolítja le, ahol az érdekeltek továbbá felvilágosítást nyerhetnek.

H I R E K

— **Újabb ezer, Cypruson tartózkodó magyar zsidó névsora** érkezett Budapestre, amely megtekinthető a Magyar Cionista Szövetség V., Arany János-utca 20. I. emelet alatti irodájában.

— **A Szőlők pedagógiumában** április 29-én dr. Pásztor József tart előadást „Pályaválasztási problémák” címmel.

— **Lówy Izák 100 éves halálának évfordulója.** Az újpesti izr. hitközség április 20-án, vasárnap d. e. 11 órakor az újpesti izr. temetőben Lówy Izák, a város alapítója és első bírája 100 éves halálának évfordulója alkalmából emlékműnépélyt tart.

— **Az „Uj Élet” gárdája** Szent Imre városban. A budai hitközség Jágymányos-kelenföldi templomkörzete f. hó 20-án, vasárnap délelőtti fél 11 órakor a Szent Imre városi zsinagóga szuterénjében lévő előadóteremben kulturatínét rendez, amelyre előadókul az Uj Élet gárdáját hívta meg. A matiné az Uj Élet szerkesztősége tagjain kívül fellép Ádám Éva, a Belvárosi Színház tagja, aki modern zsidó költők műveiből szaval. A matiné iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik.

— **A Pesti Izr. Hitközség** gépipari középiskolája felhívja az ebben az intézetben érettségizettek figyelmét arra, hogy az ipariügyi miniszter ur két, egyenként 3000 forintqs. külföldi ösztöndíjat létesített ipari középiskolát végzettek részére, akik magukat valamely iparágban külföldön tovább akarják képezni. A pályázatot azonnal kell beadni. Részletesebb felvilágosítással szolgál az iskola igazgatósága vagy az Országos Ösztöndíjtanács (VIII. Múzeum-körút 6-8. sz.)

— **Helyreigazítás.** A Zsidó Kórház tudósítási osztályának megnyitására közölt egyik legutóbbi tudósításunkba téves információ alapján került dr. Szécsi István főorvos

neve, mint az osztály vezetője. Mint a Zsidó Kórházból velünk közlik, az osztály vezetője dr. Szántó Sándor főorvos, míg dr. Szécsi István az ambulanciát vezeti.

— **A Szocialista Cionisták (Ishod Mapáj) Pártja** legközelebbi összejövetelén folytatja az antiszemitizmusról oly nagy sikerrel megkezdett előadás-sorozatát: Kulcsár István dr. „Az antiszemitizmus lelki okai” címmel ad elő. (Főrsz Sándor-utca 21/b. d. u. 6 óra, április 21.)

— **Kulturatíné Budán.** A budai hitközség vasárnapi kulturatínéjén, Sós Endre kulturális előjáró bevezetője után, Tibore Zsigmond fővárosi főkönyvtáros Zsidók a magyar irodalomban címmel tartott nyílv előadást. Utána Róna-széki Béla és Rajna Aranka népszerű szavalókedőse modern zsidó költők műveiből adott elő. Lantos Ibolya a kitiűnő zongoraművész, Ravel-darabokat játszott. Végül Gáti József a Vigaszínház tagja, Babits Jónás könyvét recitálta el nagy sikerrel.

— **Jelentkezés.** A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége felkéri az 1943. évben Mohács-on a IV. A. századnál vagy már előbb Oroszországban a IV. 2. századnál szolgált munkaszolgálatos hajótársakat, hogy Keszler János pécsi születésű hadnagy ügyében azonnal jelentkezzenek a Szövetség Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky-ut 5. telemelet alatti helyiségében d. e. 9-1 óra között. A személyes megjelenésben akadályozottakat felkéri a Szövetség, hogy fent nevezett magatartására vonatkozó adataikat írásban juttassák el.

— **Házasság.** Fogler Margit és Tenenbaum Imre f. hó 20-án d. u. 3 órakor a pávautcai templomban (Páva-u. 39.) házasságot kötnek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Sperlinger Vilmos** Sopron, Pajor Renée Budapest, házasságot kötöttek. (Ezton köszönik a velük szemben tanúsított sok figyelmet.)

A Győri Izr. Szentegylek értesíti az érdekelteket, hogy a sirápolási munkálatok megkezdődtek.

Mindazok, akik hozzátartozó sirját ápolatni kívánják, forduljanak kérésükkel a Szentegylek vezetéséhez, Győr, Kossuth Lajos-u. 5.

ÜDÜLÉS, pihenés, grógnál, és a magaslai helyen lévő

Noémi Penzióbar

Főrendb. orth. előadás. Főny. és szociális szobák. Szakm. szobák. Cárna-u. 5 b. Telefon: 161-5. Autótelep. Felső-u. 11.

Vitéz Aladár cé

folytatja 60 év óta fennálló közlsmert finom uriszabóság:

Kiváló szakember, Varsó. Bfia vezetése mellett, a helyen Apponyi-tér 5. I. sz. Dusan felszerelt ruhtár bel. külföldi szövelekből, pontos precíz kiszolgálás.

EGYEDÜLMARADT nő 9 év. kislányával házakhoz ajánlik manikűrözni. Szentkirályi-utca 16. Idsz. 4.

KERESÜNK egy szigorú orthodox

szakácsnőt

bentlakással, aki 40-50 személy részére főzést vállal. Ady Endre-u. 22. Gyermekotthon.

NYUGDÍJAS urinő jóakar: családhoz szelő vendégnek lennie, lehetőleg I. emelet. Cím: Izabella-tér 7. I. 12. L. ták.

HÁZVEZETŐNÖT, 50 éves megbízható, keres orth. háztart. vezetésére egyedülálló fér. Ajánlatok Kun Jenő, Békecsaba, Luther-u. 5.

JAHRZEIT-TÁBLA

készítését olcsón elvállalom. UNGAR MOR, Király-utca 17. Kapu alatt vagy I. emelet 4.

ORTHODOX intézmény ker. sürgősen perfekt szakácsnő Bpest, XII., Városmajor-u. 1

Özvegyen maradt

egyedülálló diplomás férfi háztartás vezetésére és főzésre, aki a főzést és takarítást egy dől elvégzi (3 szobás irodahoz). Minden információt kérésre adunk részletes írásbeli ajánlatokat adják be Flamm szellemestér Budapest, József-körút 65.

SIRKŐ LÓWY-NEL BUDÁN

II., Fő-utca 79. Leszállító árák! (Ganz-utcai villamos megállónál)

Vidéki gyermekotthonainkba

vallásos, érzelmű fiatal tanárú-
ket, tanítónéket állami állásba
felvesszünk. Fizetés, lakás és el-
járás biztosítva van. Jelentkezés
írásban, vagy személyesen d. u.
4-5 óra között Agudát Jiszráél
Gyermekvédelmi Osztályánál VII.
Holló-u. 1. II. em.

FÉRJHEZADNÁM 3 szobás
lakással bíró, dekoratív meg-
jelenésű, zeneértő, nagyművel-
tségű özvegy barátnőmet 50-es
diplomához, jobb kereskedő.
hő? Vidéki is lehet! „Közve-
rtőmentesen” jel. Boros hí-
rdetése, Andrassy-ut 54.

FÉRJHEZMENNE csinosnak
mondott, egyedülálló uriasz-
szony, főbérleti lakással, üzlet-
tel, hozzáillő komoly urhoz.
Leveleket „45-ig” jelígre a ki-
adókba, Erzsébet-ut 14.

KÉT csinosnak mondott 45 és
48 éves leány, túlstajdonos-
nők, főbérleti lakással, ház-
ság céljából megismerkednének
foglalkozással, bíró férfivel.
„Jó feleség 93” jelígre a ki-
adókba.

ELETTÁRSAT keresek, magas,
nyúlank, intelligens urinő sze-
mélyében 37-44-ig, aki szin-
tén jó anyagi körülmények
között van. „Özvegy lettem 49”
jelígre a kiadókba.

RAGYOGÓ szép, állagon feltűlő
22 éves asszonyleányomat férj-
hezadnám. Komoly egzisztén-
ciával rendelkező, abszolút in-
telligens urhoz 22-35-ig. Köz-
vetítők ajánlatát nem kérem.
„Nagykereskedő” jelígre a
kiadókba.

Ujraéled a Zsidó Gimnázium sporttevékenysége

A Felszabadulási Statútában az
Izr. Ipari Középiskola csapata ápr-
ilis 4-én a fővárosi iskolák között
harmadik helyre került. A csapat
tizenöt futója bronzérmet nyert.

Április 12-én középiskolai mezői
futóversenyben az iskola csapata
első lett. A csapat valamennyi tagja
ezüstérmet nyert.

A tavaszi labdarúgó bajnokság mér-
kőzésein az iskola csapata eredmé-
nyesen szerepelt; a mai napig min-
den mérkőzését megnyerte.

A középiskolai kosárlabdabajnok-
ságban is részvesz a Zsidó Gim-
názium. Tavaszi mérkőzésen már
két győzelmet aratott.

Schulz Jenő cég

órák-ékeztető (órajavító)
VII., Wesselenyi-u. 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztető

TELEF. Tei.: 422-245. ELADASI

Goldné

a zsidó urikörök
legmegbízhatóbb
házasságközvetítője
VII., Alsóerdősor 8. földszint 2.
Uj telefonszám: 221-319.

AMERIKAI kíváncsi férfi lehe-
tőséggel megismerkednék intel-
ligens iparossal

házasság céljából

lehet vidéki is. Jelíge: „55-60
között” a kiadókba.

Jómódú gyáros férjhez adná

18 éves, nagyon szép leányát,
feltétlen szombattartó, intelli-
gens, jómegjelenésű, jó család-
ból származó fiatalemberhez
28 évesig. Lehet kereskedő.
„Mérnök elnyben” jelígre a
kiadókba.

Deportált

42 éves özvegye, kétszobás la-
kással, megélhetéssel magához
illő, egzisztenciával rendelkező
férjhez keres.

„Gyermekszerep” jelígre a ki-
adókba.

ÉRITTSÉGIZETT, 45 éves vi-
déki kereskedő, kinek családja
nem tért vissza, nősülne, eset-
leg lenősülne. Kimondottan
csinos, intelligens, házias höl-
gyek választását kérem 38-ig, le-
hetőleg fényképpel, amit disz-
krétó mállat azonnal vissza-
küldök. Egy-két gyermek nem
akadály. „Keresek rálatálék”
jelígre a kiadókba.

Férjhez menne

48 éves, csinosnak mondott üz-
lettulajdonosnő főbérleti lakás-
sal, hozzáillő urhoz 65-ig. „Üz-
lettulajdonosnő” jelígre a ki-
adókba.

KERESÉK 50-ig intelligens
tisztviselő v. önálló iparost

házasság céljából

aki vágyik egy csinos, kitűnő
háziasszony élettárs után. 39
éves, szépen berendezett fő-
bérleti lakással rendelkezem.
lehet vidékre is. „Boldog jövő
39” jelígre a kiadókba.

URAIM, ki unta meg a ma-
gányt, az írjon 45-50-ig öz-
vegyasszonynak házasság cél-
jából. „Üzlet, lakás van” jel-
ígre a kiadókba.

Társaságbeli legdíszesebb házasság-
közvetítő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

50 év körül

egyedülmaradt, önállóan dol-
gozó urinő keresi 55 év körüli,
egzisztenciával rendelkező ur
ismeretséget

házasság céljából.

„Vidéki elnyben 50” jelígre
a kiadókba.

38 éves

dolgozó, egyedülmaradt urinő
megismerkedne

házasság céljából

50 éves korig, jól szituált urral.
„Egyedül vagyok” jelígre a
kiadókba.

Fiatal elvált asszony

1 éves kislánnyal

férjhezmenne

jobb iparoshoz, kit önállóítás-
hoz hozzásegítene. „Magas”
jelígre a kiadókba.

NŐSÜLNE meleg otthonra vá-
gyó, 32 éves, intelligens, magá-
nyos, izr., jó állásban lévő
tisztviselő. Ezton keresi
22-30-ig, lakással rendelkező,
intelligens leány ismeretséget.
„Otthon” jelígre az „Uj Elet”
kiadókba.

46 éves,

csinos, teljesen független, egye-
dülmaradt asszony vagyok, kel-
lemesen berendezett otthonnal.
Keresek egy olyan rendezett
körülmények között élő urat,
akinek nem a vagyon adja meg
az értékét, hanem

bensőséges családi életre vágyódik,

„Nyugalom” jelígre a kiadókba.

Perfekt cukrászt

keresek, jómegjelenésű, aki
családias, szimpatikus egyén,
jelentkezzen. Benősülés lehet-
séges. „Régi üzem” jelígre a
kiadókba.

Már sok szerencsés boldog házasságot

hozott létre diszkrétan MÉR-
TŐNÉ. Budapest, IX., Erkel-utca
4. II. 19. Hétköznap 4-6-ig
fogad. Válaszboríték. Kötő
benősülések.

A zsinagóga naptára

Április 17, csütörtök: Niszán
27, péntek: 28, szombat: 29
(ujholdhirdetés), vasárnap: 30
(Ujhold első napja), hétfő: 1j-
jár 1 (Ujhold második napja),
kedd: 2, szerda: 3, csütörtök: 4.

Szombaton, április 19-én kell
szládra: Sümini, háftóra: I. Sám.
XX., 18-42. I. perek.

IMAIKÓK:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat				Hétfő	
		este	reggel	d.	d.	este	reggel
Dobány	1/28	7/15	10/48	1/29	7/15	7/48	7/48
Rumbach	1/28	7/10	8/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Bethlen	1/28	7/10	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Csáky	1/28	7/10	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Dózsa	1/28	7/10	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Nagyfuv.	1/28	8/—	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Páva	1/28	9/—	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Zugló	1/28	7/10	7/29	7/10	7/810	7/810	7/810
Fiúváry	1/28	7/10	8/29	7/10	7/48	7/48	7/48
Leányvár	1/28	7/10	8/29	7/10	7/48	7/48	7/48

Péntek esti gyertyagyújtás:
7 óra 25 perckor.

A budai istentisztelet rend-
je. Péntek este, április 18-án
1/28-ór, 19-én, délelőtt 19 óra-
kor. Istentisztelet helye: III.,
Zsigmond-u. 49. XI., Bocskay-ut
37., Torockó-u. 9/b. Óbudai
templom: III., Zichy-utca 9.,
péntek este 1/28 órakor, szom-
baton 10 órakor.

Óbudai templom: III., Zichy-
utca 9, péntek és ünnep este 1/28
órákor, szombat és ünnep d. e.
9 órákor.

A Rabbiképző Intézet temp-
lomában pénteken este 1/28 óra-
kor istentisztelet. Prédikál: dr.
Schweitzer József.

Házasság céljából

Olyan urak választást kérem 40-50-és
között, megértő élettársat ke-
resnek. „Harmonikus házasság” jel-
ígre a kiadókba.

50-es,

INTELLIGENS, jómeg-
jelenésű urhoz férjhezmennek,
aki bekapcsolódhatna jömenő
hercegi irodámba. „Egyesült
erővel” jelígre a kiadókba.

ÁLLÁSBAN lévő, lakással rendel-
kező tisztviselő, csinos, házias,
megismerkedne feltétlen érdeklődő
jómegjelenésű urral

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODAJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
ROOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örl-
tünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műn-
tázati Rt. körkötőgépeire.

Fel. ügyintéző: Margitay Antal 13.

35 éves cég

35 éves cég

PIECHNIK UTODA

**SZAMOSINÉ (ÖZV. PIECHNIKÉ) ÉS BANYAI
HAJMÜTEREM**

Az igényes közönség parókakészítője

Budapest, IV., Váci-utca 18. sz. Telefon: 380-366

Paróka, frizott, hajpótrész.

Megrendeléseket vidékre is pontosan szállítunk